

UNIVERZITA KARLOVA

FAKULTA SOCIÁLNÍCH VĚD

Institut Politologických studií

Katedra Politologie

Bakalářská práce

2018

Michal Mikovčík

UNIVERZITA KARLOVA

FAKULTA SOCIÁLNÍCH VĚD

Institut Politologických studií

Katedra Politologie

**Maďarské referendum o kvótach 2016 – predpoklady a
dôsledky**

Bakalářská práce

Autor práce: Michal Mikovčík

Studijní program: Politologie a mezinárodní vztahy

Vedoucí práce: PhDr. Josef Mlejnek, Ph.D.

Rok obhajoby: 2018

Prehlásenie

1. Prehlasujem, že som predkladanú prácu spracoval samostatne a použil len uvedené pramene a literatúru.
2. Prehlasujem, že práca nebola využitá k získaniu iného titulu.
3. Súhlasím s tým, aby práca bola sprístupnená pre študijné a výskumné účely.

V Prahe dňa 9.5.2018

Michal Mikovčík

Bibliografický záznam

MIKOVČÍK, Michal. Maďarské referendum o kvótach 2016 – predpoklady a dôsledky. Praha, 2018. 55 s. Bakalárska práca (Bc.) Univerzita Karlova, Fakulta sociálných vied. Vedúci bakalárskej práce: PhDr. Josef Mlejnek, Ph.D.

Rozsah práce: 119 034 znakov

Anotácie

Táto bakalárska práca je zameraná na Maďarské referendum o kvótach ktoré sa konalo v roku 2016. Predmetom skúmania v práci bolo zistiť, či toto referendum bolo vyjadrením vôle ľudu a aký dopad malo na maďarské postavenie v medzinárodnom spektre. V prvej kapitole je pre správne pochopenie významu referenda v krátkosti priblížená teoretická časť a vytiahnuté útržky z maďarskej ústavy, ktoré hovoria o referende. Autor sa ďalej v práci zameriava na postoj Maďarska voči migračnej kríze, aké akcie zapríčinili to, že na referendum vôbec bol priestor. Následná kampaň, ktorá mala významný dosah na výsledky referenda, na analýzu výsledkov referenda, jeho vplyv na domácu politiku a výsledky parlamentných volieb 2018 a aký dopad malo referendum na maďarské postavenie v Európskej únii. Autor využíva primárne internetové zdroje, interview a vyjadrenia politikov, keďže téma je pomerne čerstvá a odborná literatúra k nej zatiaľ nie je spracovaná.

Annotation

This bachelor thesis is focused on migrant quota referendum in Hungary that was held in 2016. The main goal was to find out if the referendum was the expression of the opinion of Hungarian people and what impact it had on Hungary in international scale. In this first chapter, for the correct understanding what does referendum means is briefly explained theoretical part and parts about referendum in Hungarian constitution law are drawn up. The author also focuses on Hungarian approach to migrant crisis and what actions caused referendum at first. A follow up the campaign, which had strong impact on results of referendum, on analysis of results and its effect in domestic policy and parliamentary elections in 2018 and further the impact of the referendum on Hungarian position in the European Union. Author has primary used web sources, interviews and statements of politicians, as the topic is fairly fresh and academic literature is not yet processed.

Kľúčové slová

Viktor Orbán, referendum, Maďarsko, Európska únia, migračná kríza, Fidesz

Keywords

Viktor Orban, referendum, Hungary, European Union, migrant crisis, Fidesz

Title/název práce

Maďarské referendum o kvótach 2016 – predpoklady a dôsledky

Pod'akovanie

Na tomto mieste by som rád poďakoval za pomoc pri výbere témy, trpezlivosť a cenné rady vedúcemu práce, pánovi doktorovi Mlejnkovi, ktoré som mohol užitočne využiť k úspešnému dokončeniu práce.

Univerzita Karlova v Praze

Fakulta sociálních věd

Institut politologických studií

Teze bakalářské práce

**Maďarské referendum o kvótách 2016 –
předklady a důsledky**

Jméno: Michal Mikovčík

Předmět: Bakalářský seminář II.

Obor: Politologie a mezinárodní vztahy

Ročník: 2.

Volba tématu

Téma maďarského referenda o kvótách sa netýka len Maďarska ako štátu, ale týka sa takisto ostatných krajín, ktoré majú problémy vysporiadať sa s utečeneckou krízou. V dnešnom svete, kde rozmanitosť náboženstiev a kultúr sa čoraz viac rozmáha aj na európskom kontinente môže byť demokracia viac a viac dotknuteľná. Základne princípy demokracie su stále diskutovanou témou vo svete, hlavne kvôli neoprávnenému porušovaniu dohôd a zmlúv. V čase, kedy Viktor Orbán verboval maďarský ľud k postaveniu sa proti utečencom, ktorí obsadzovali južné pohraničné územia bolo nebezpečenství vysoké. Problém bol takisto v hlavnom meste Maďarska, Budapešti, kde utečenci obsadili historickú vlakovú stanicu.

Referendum napriek jeho neúspešnosti má dopady či už na maďarskú politiku, ale aj na politiku celej Európskej únie. Preto bude jeho analýza a zhodnotenie výsledkov bude predmetom mojej práce.

Ciele výskumného projektu

Hlavné princípy demokracie sú základom spolunažívania štátov v Európskej únii. Vymedzenie hlavných princípov demokracie a priblíženie toho, čo vlastne referendum je a kedy môže byť použité je nevyhnutné na to, aby čitateľ pochopil, o čo vlastne v Maďarsku išlo. Zozbieranie údajov a analýza výsledkov referenda nás posunie k výsledku toho, prečo referendum bolo alebo nebolo úspešné a aké dôsledky referendum vyvodilo pre ďalšie fungovanie Maďarska ako suverénneho štátu a jeho postavenie v Európskej únii.

Současný stav poznání

Celé referendum bolo iniciované zo strany maďarského predsedu vlády Viktora Orbána. Orbán vyjadril veľkú nespokojnosť s rozhodnutím, ktoré padlo v Bruseli o presídľovaní obyvateľstva. Maďarsko odmietalo súhlasiť s presunom nemaďarských občanov na jeho územie, čo sa nestretlo s pochopením u ostatných európskych štátov. Napríklad rakúsky kancelár označil postoj Maďarska k utečencom za nepriateľný. Orbánova nespokojnosť vyústila v zasadanie vlády, ktoré sa konalo 24. februára a bolo na ňom oznámené, že maďarská vláda bude iniciovať vyhlásenie referenda. Slovo dalo slovo a 10. mája 2016 bolo vyhlásené referendum, v ktorom bola maďarskému ľudu predložená otázka: „Ste za to, aby EÚ mohla aj bez súhlasu maďarského parlamentu stanoviť povinné presídlenie nemaďarských občanov do Maďarska?“. Celé referendum sprevádzala búrlivá kampaň, ktorá otriasla domácimi a svetovými médiami. Ofenzívne billboardy, ktoré vznášali obvinenia napríklad za parížske atentáty práve na migrantov, ktorých prichádzali čoraz viac rozbúrili hlasy v médiach. Postoj maďarských strán bol jasný, väčšina sa vyslovila proti referenda, len 2 maďarské strany boli za odpoveď „Áno“ a to Maďarská liberálna strana a Aliancia liberálov a demokratov v Európe. Referendum sa konalo 2. októbra 2016. Výsledky referenda boli ale neplatné, kdeže ani 50% obyvateľov Maďarska sa nedostavilo k urnám. Neúspech referenda výrazne ovplyvnil postavenie Maďarska v očiach ostatných krajín Európy, ktoré bojujú s migračnou krízou a tak isto ovplyvnil postavenie Viktora Orbána na domácej scéne

Metodologie

Teoretické poznatky o demokracii, jej základných princípoch poznáme z viacerých významných historických titulov. Mojou úlohou bude vymedziť najdôležitejšie koncepty, vďaka ktorým demokracia funguje a podrobnejšie opísať význam a úlohy referenda. Z príslušných štatistických údajov môžeme rozanalyzovať výsledky referenda ako je volebná účasť, vekové zloženie obyvateľstva, aké hlasy sa vyskytovali v jednotlivých oblastiach Maďarska a mnoho iných vecí. Z výsledkov referenda je možné vydedukovať jeho dopad na ďalšiu politiku Maďarska a jeho fungovanie a postoj k utečencom v budúcnosti.

Seznam literatury

BOZÓKI, András. *The roundtable talks of 1989: the genesis of Hungarian democracy : analysis and documents*. Budapest: Central European University Press, 2001. ISBN 963-9241-21-0.

[CABADA, Ladislav](#); [KUBÁT A KOL., Michal](#); *A KOL.. Úvod do studia politických věd*. Praha : Eurolex Bohemia s. r. o., 2004. ISBN 80-86432-63-7.

CSEKO, Balasz, Peter FOSTER a James ROTHWELL. Hungary referendum: 98 per cent of voters say 'no' to EU migrant quotas. In: *The te* [online]. [cit. 2017-05-23]. Dostupné z: <http://www.telegraph.co.uk/news/2016/10/02/hungary-votes-no-to-migrant-quotas-polls-suggest---but-what-does/>

KONTLER, László. *Dějiny Maďarska*. Praha : Nakladatelství Lidové noviny, 2008 (2. vydání). ISBN 978-80-7106-616-3.

Irmanová, Eva. 1998. Kádárismus, vznik a pád jedné iluze; Praha: Karolinum. ISBN 80-7184-436-5.

Magyarország Alaptörvénye [online]. Dostupné z: http://njt.hu/cgi_bin/njt_doc.cgi?docid=140968

Nemzeti Választási Iroda [online]. Dostupné z: <http://www.valasztas.hu/>

SARTORI, Giovanni. *Teória demokracie*. Bratislava : Archa, 1993. ISBN 80-7115-049-5.

[SCRUTON, Roger](#). *Slovník politického myšlení*. Preklad [Petr Pithart](#). 1. vyd. Brno : Atlantis, 1989. 183 s. ISBN 80-7108-013-6.

SZABOLCS, Panyi. *Orbán bejelentette: kvótaügyi népszavazást indítanak* [online]. Dostupné z: http://index.hu/belfold/2016/02/24/orban_varatlanul_bejelentest_tesz_a_parlamentben/

Osnova

1. Úvod
2. Teória demokracie
 - 2.1. Základné princípy demokracie
 - 2.1.1. Referendum
3. Dejiny Maďarska
 - 3.1. Nástup demokracie v Maďarsku

- 4. Referendum o kvótách 2016**
 - 4.1.1. Situácia pred referendumom**
 - 4.1.2. Iniciatíva**
 - 4.1.3. Kampaň**
 - 4.1.4. Priebeh referenda**
 - 4.2. Výsledky referenda**
- 5. Situácia po referende**
 - 5.1. Štatistické údaje**
 - 5.2. Dopad na Maďarské obyvateľstvo a vládu**
- 6. Závěr**

Obsah

1. Úvod	2
2. Teoretická časť - Teória demokracie	4
2.1. Definícia demokracie.....	4
2.2. Priama a zastupiteľská demokracia	5
2.3. Referendum	6
2.3.1. Typy referenda	7
3. Praktická časť - Maďarské referendum o kvótach 2016	9
3.1. Zákon o referende v Maďarskej ústave	9
3.2. Referendá v Maďarsku	10
3.3. Situácia pred maďarským referendom o kvótach 2016.....	12
3.3.1. Prečo bolo referendum iniciované?.....	12
3.3.2. Reakcia Európskej Únie :	15
3.4. Kampanň.....	16
3.4.1. „Áno“ kampanň.....	16
3.4.2. „Nie“ kampanň.....	17
3.4.3. Bojkot referenda	20
3.5. Prieskumy	21
3.6. Výsledky Maďarského referenda o kvótach 2016.....	25
3.6.1. Priebeh referenda.....	25
3.6.2. Štatistiky.....	26
3.7. Reakcie po referende	30
3.7.1. Domáca scéna.....	30
3.7.2. Medzinárodná scéna	33
3.8. Dopady referenda	34
3.8.1. Parlamentné voľby 2018	35
4. Záver	38
5. Zoznam literatúry a zdroje	41

1. Úvod

S fenoménom migrácie obyvateľstva by sme mohli zísť do dávnej histórie. Ak sa pozrieme na posledné storočie, môžeme vytýčiť hlavné dôvody toho, prečo ľudia migrujú. Krvavé konflikty, ktoré postihli svet, ako prvá a druhá svetová vojna, boli hlavným dôvodom, prečo ľudia opúšťali svoje domovy. V posledných rokoch sme mohli byť svedkami prudkého zvýšenia počtu ľudí, ktorí sa snažia dostať do Európy hlavne z krajín Blízkeho Východu a Afriky. Podmienky na život v týchto kútoch sveta sú často neúnosné, keďže narastá počet krajín, v ktorých vláda nedokáže zaručiť bezpečnosť a základné podmienky na život obyvateľom svojej krajiny. Cieľom migrantov býva najčastejšie Západná Európa, do ktorej sa musia dostať cez tranzitné krajiny ako Grécko, Srbsko alebo Maďarsko. Nepripravenosť týchto krajín spôsobila mnohé problémy, ktoré neboli iba politické, ale takisto aj sociologické a ekonomické. Z Maďarska môžeme už z minulosti cítiť silnú vlnu nacionalizmu a patriotizmu, ktorého príkladom je napríklad aj dlhotrvajúce napätie medzi Maďarmi a Slovákmi v pohraničných oblastiach. Maďarská vláda zložená zo strán Fidesz a kresťansko-demokratickej ľudovej strany na čele s Viktorom Orbánom sa prudko ohradila voči Bruselom navrhovanými prerozdelenými kvótami. Práve maďarský premiér sa dostal do sporu s Európskou komisiou, kedy rázne odmietol tieto kvóty a označil ich za absurdné. Dostal sa do sporu s predsedom Európskej komisie Jeanom-Claudeom Junckerom a bol vedúcou osobnosťou v boji za zastavenie prísunu migrantov do Európy. Tento spor vyvrcholil v roku 2016, kedy malo možnosť maďarské obyvateľstvo hlasovať v referende a vyjadriť svoj názor v otázke: „*Ste za to, aby Európska Únia mohla aj bez súhlasu parlamentu stanoviť povinné presídlenie nemaďarských občanov do Maďarska?*“ Toto referendum vyvolalo intenzívnu debatu na medzinárodnom fóre aké dôsledky a či je vôbec prípustné v prípade jeho úspechu aplikovať ho na danú situáciu, keďže sa to z širšieho hľadiska nezhodovalo s názorom ostatných členských štátov. Búrliivé diskusie vyvolala aj kampaň, kedy sa Maďarsko rozdelilo na dva tábory. Silné, ofenzívne billboardy, titulky v novinách a prejavy premiéra Viktora Orbána sa nestretli s výrazným pochopením v radoch Európskej únie. Za cieľ tejto bakalárskej práce sme si stanovili objasniť situáciu spojenú s konaním tohto referenda, opísať jeho podstatu a poukázať na to, ako tento proces ovplyvnil postavenie Maďarska v Európskej únii. Je dôležité si položiť otázku, či bolo referendum a jeho iniciácia prejavom vôle ľudu? Pre pochopenie súvislosti si musíme v skratke rozobrať historický kontext demokracie ako základného princípu, podľa ktorého sa riadi Európska únia a členské štáty. Takisto by sme mali pochopiť podľa akých princíпов funguje maďarský štát a čo je dôležité na to, aby sa referendum vôbec mohlo konať.

Následný prehľad štatistických údajov nám môže poskytnúť lepšiu predstavu o tom, ako sa maďarský ľud postavil k problematike migrácie a ako vnímal referendum. Od konania referenda plynie momentálne druhý rok, situácia vo svete sa menila a keďže vývoj spoločnosti je dynamický a dopady referenda na domácu, zahraničnú politiku a vzťahy Maďarska v medzinárodnom spektre boli výrazne, je potreba sa na nich pozrieť do hĺbky a to nám pomôže k tomu, aby sme vedeli odpovedať na otázku aký dopad malo referendum na postavenie Maďarska v medzinárodnom spektre? Výskumné otázky som si teda určil nasledovne: 1) Bolo maďarské referendum o kvótach 2016 a jeho iniciácia vyjadrením vôle ľudu? 2) Aký dopad malo maďarské referendum o kvótach 2016 na postavenie Maďarska v medzinárodnom spektre?

2. Teoretická časť - Teória demokracie

2.1. Definícia demokracie

Demokraciu si potrebujeme zdefinovať z dvoch hľadísk. Prvé hľadisko, teoretické, siaha do dávnej minulosti. Slovo demokracia pochádza z gréckeho slova „demokratía“, ktoré sa dostalo do povedomia v piatom storočí pred Kristom. Vtedy demokracia bola politický pojem, no v súčasnosti demokratické princípy majú svoj význam aj v nepolitickom sektore. Zatiaľ, ak presne vieme čo slovo demokracia znamená, nemusíme chápať to, čo demokracia vlastne je. Demokraciu chápeme ako „moc ľudu“, teda presnejšie, že moc je v rukách väčšiny.

Demokraciu môžeme rozdeliť na viacero odvetví vďaka jej primárnemu záujmu. Sociálna demokracia sa datuje od počiatku 19. storočia a prišiel s ňou francúzsky politik a historik, Tocqueville. Na neho v tomto období zapôsobila rovnosť, správanie a zvyky v spoločnosti. Bol fascinovaný tým, že mohol vidieť, ako sa od počiatku až do tohto obdobia zakorenila demokracia v ľuďoch a v spoločnosti. Z demokracie začínal byť spôsob života. Ako protiklad k demokracii postavil aristokraciu a práve z tohto vyvodil závery, vďaka ktorým videl demokraciu ako stav spoločnosti a nie ako politickú formu.¹ Porovnať ju môžeme aj s jej podobným pojmom, a to socialistickou demokraciou. Sociálna a socialistická demokracia sa odlišuje hlavne v ich vývoji. Zatiaľ čo sociálna demokracia myslí do budúcnosti, stúpa zdola nahor a je to skôr spontánny spôsob života, nenútený, socialistická demokracia je pravým opakom. Socialistická demokracia má opačnú tendenciu, ide zhora nadol a nesnaží sa nechať spoločnosti voľnosť a spontánnosť ale má v sebe zakorenený pud riadenia.

Ďalším termínom spojeným s demokraciou je priemyselná demokracia. Tento termín ako prví uviedli manželia Webbovci. Táto demokracia sa vyvinula z politickej demokracie, kde pre politickú demokraciu bol hlavným členom spoločenstva politik a pre priemyselnú demokraciou ním bol robotník. Tento pojem zahŕňa hlavne práva robotníka na vlastníctve podniku.

Podobná ako priemyselná demokracia je ekonomická demokracia. Ekonomická demokracia je ale presne nedefinovateľný pojem. Keďže politická demokracia zahŕňa hlavne politickú rovnosť, sociálna demokracia pracuje so statusom jednotlivcov v spoločnosti, ekonomická demokracia sa bude zaoberať hlavne nadobudnutým bohatstvom a jeho prerozdeľovaním. Ekonomická demokracia je ale univerzálny pojem, ktorý môže znamenať

¹SARTORI, Giovanni. *Teória demokracie*. Bratislava : Archa, 1993. ISBN 80-7115-049-5. s.11

rozšírenie politickej demokracie. Takisto sa spája s priemyselnou demokraciou, keďže v tomto prípade to môžeme chápať ako riadenie ekonomiky robotníkmi.²

Ak sa pozrieme na vzťah demokracií k politickej demokracii, tak jasne môžeme určiť, že politická demokracia je v tomto prípade najrozšírenejší, najbohatší celok na pojmy a predmet záujmu, zatiaľ čo odvetia demokracie sú akési „mikrodemokracie“ v porovnaní s „makrodemokraciou“, ktorá je v tomto prípade politická. Môžeme tu takisto spozorovať jav, že ak je politická demokracia na nízkej úrovni, poprípade je nefungujúca, nie je to dobré pole pre rozkvet menších demokracií, keďže pre nich nie sú nastolené ideálne podmienky. Tým pádom z toho môžeme urobiť jednoduchý záver, že politická demokracia je nevyhnutnou podmienkou pre akékoľvek dosiahnutie demokratických cieľov v ktorýchkoľvek odvetviach.³

2.2. Priama a zastupiteľská demokracia

Teraz sa sústredím hlavne na demokraciu z politického hľadiska. Demokracia má v dnešnom svete najsilnejšie postavenie. Ak ľud vykonáva moc priamo, hovoríme o priamej demokracii a ak je moc vykonávaná prostredníctvom volených zástupcov, ide o zastupiteľskú demokraciu.

Zastupiteľská demokracia je demokracia, kde ľud rozhoduje pomocou svojich zástupcov, ktorí sú typicky vyberaní vo voľbách. Ak majú tieto voľby prebehnúť podľa demokratických princípov musia byť slobodné, každý má rovnaké právo voliť, každého hlas má rovnakú váhu, každý si môže vybrať svoju politickú alternatívu, ktorá mu najviac vyhovuje. Takisto má ľud právo vstupovať do procesu navrhovania kandidátov, uchádzať sa o podporu voličov a komunikovať s nimi.⁴

Priama demokracia je v čistej forme demokracia, kde v rukách drží moc ľud bez akýchkoľvek reprezentantov. Vo svete neexistuje jeden štát, ktorý by sa riadil len podľa princípov priamej demokracie. Vo všetkých štátoch majú určitú funkciu zastupiteľské orgány, keďže záujmy spoločnosti sú rôznorodé a bez nich by to bolo riskantné. V 17. a 18. storočí boli nástrojom priamej demokracie takzvané „town meetings“ v Novom Anglicku. Ľud sa zhromažďoval každý rok a rozhodoval o otázkach obce, ktoré sa týkali rozpočtu alebo výšky daní. Takéto zhromaždenia sú zachované dodnes v 5 kantónoch vo Švajčiarsku.⁵

² SARTORI, Giovanni. *Teória demokracie*. Bratislava : Archa, 1993. ISBN 80-7115-049-5. s.12

³ SARTORI, Giovanni. *Teória demokracie*. Bratislava : Archa, 1993. ISBN 80-7115-049-5. s.13

⁴ HOLLÄNDER, Pavel. *Základy všeobecnej štátovedy* / Pavel Holländer. 1995. ISBN 8085305321. s.143

⁵ FILIP, Jan a Jan SVATONĚ. *Štátoveda*. 5. vyd. Praha: Wolters Kluwer Česká republika, 2011, s. 152-153

Ak sa pozrieme na dnešné štáty, môžeme povedať, že zastupiteľskú demokraciu dopĺňa priama demokracia. Ľud síce má možnosť podieľať sa na výkone moci, no jeho právomoci sú obmedzené.

Medzi základné formy vykonávania priamej demokracie môžeme zaradiť : petície, ľudová iniciatíva, plebiscit, odvolanie a referendum.⁶

2.3. Referendum

Hlavnou devízou demokracie je zasahovanie ľudu do politiky. Každý občan má rovnaké práva voliť, vybrať si zo svojich kandidátov a slobodne sa rozhodnúť, akou cestou sa uberie. Jedným z najčastejšie spojovaným nástrojom na vyjadrenia občianskej vôle je referendum. To nerozhoduje primárne o tom, ako vláda vyzerá, ale je to nahradenie rozhodnutí vlády občanmi. Ľud dostáva do referenda otázku o návrhoch zákona, programoch, predpisoch, v ktorých nerozhoduje zákonodarný orgán. Toto je jeden z prvkov, ktoré boli ponechané z priamej demokracie až dodnes. Referendum musí byť zakotvené v ústave daného štátu a každý štát má vlastné podmienky a okolnosti, za akých môže byť referendum vypísané. Existujú výnimky, kedy sa dočasne prijme ústavný zákon o referende len na dobu, kedy to je potrebné ale to je skôr ojedinelý jav. Ako príklad môžeme uviesť zatiaľ jediné celoštátne referendum, ktoré sa konalo v roku 2003 v Českej republike o otázke vstupu do Európskej únie, a bol pre to vydaný v roku 2002 špeciálny zákon o referende.⁷ Ak sa pozrieme do histórie, prvé referenda siahajú až do 18. storočia. Prvé ústavne referendum sa konalo v roku 1778 v americkom štáte Massachusetts, v ktorom bol zamietnutý návrh ústavy a následne v roku 1780 prijatý.⁸ V roku 1791 bol Avignon pridaný k Republikánskemu Francúzsku v referende, kde rozhodovali sami občania Avignonu.⁹ V celoštátnom referende bola v roku 1800 vo Francúzsku schválená ústava.¹⁰ V každom referende je jasne položená otázka, kde si občan môže vybrať z predom daných odpovedí. V Českej republike napríklad neexistuje zákon o celoštátnom referende, iba o krajských a miestnych referendách, kde je klauzula nastavená na účasť minimálne 35% všetkých oprávnených voličov na to, aby referendum bolo platné.¹¹ Pre zmenu, na Slovensku

⁶ PECHANEC, Pavel. *Prímá demokracie v Českej republike*. Vyd. 1. Praha: Wolters Kluwer Česká republika, 2011. Právni monografie (Wolters Kluwer ČR), s. 15-26

⁷ Ústavní zákon č. 515/2002 Sb., o referendu o přistoupení České republiky k Evropské unii

⁸ FILIP, Jan a Jan SVATOŇ. *Státověda*. 5. vyd. Praha: Wolters Kluwer Česká republika, 2011, s. 154

⁹ QVORTRUP, Mads. *Referendums and ethnic conflict / Matt Qvortrup*. 2014. ISBN 9780812209327 s.16

¹⁰ FILIP, Jan a Jan SVATOŇ. *Státověda*. 5. vyd. Praha: Wolters Kluwer Česká republika, 2011, s. 154

¹¹ Ústava SR, č. 460/1992 čl. 98(1)

a v Maďarsku¹² je klauzula nastavená na účasť minimálne 50% oprávnených voličov, aby referendum bolo platné, no s tým rozdielom, že v týchto dvoch krajinách poznáme aj celoštátne referendum. To by sme mohli považovať za slabinu referenda, keďže sa tým môže kalkulovať s výsledkami. V otázkach referenda rozlišujeme kvóra schvaľovacie a kvóra účasti, kde hlasovacie kvórum stanovuje minimálnu účasť na referende a schvaľovacie kvórum stanovuje hranicu, kedy je referendum záväzné.¹³ Referendum sa častejšie používa v západných krajinách ako u nás, môžeme spomenúť napríklad Švajčiarsko, ktoré je kráľovstvom referend. Vychádza to aj z politickej angažovanosti občanov, keďže referendum je presadenie vôle občanov aj v prípade toho, že to nie je po vôli politikov.

Ak sa pozrieme na vzťah politikov k referendu, mnoho prominentných postáv tvrdo vystupuje proti zavedeniu referenda, keďže sa ním cítia ohrození.¹⁴ Môžeme si to demonštrovať na príklade. Švédsko je krajinou, ktoré bolo počas 20. storočia chudobnou na referendá, uskutočnilo sa ich iba 5. Najsilnejšie strany, socialistická a konzervatívna, menili svoj postoj k referendám podľa toho, aký mali podiel na moci. Konzervatívci zastávali v prvej polovici storočia odpor voči referendu, no po vojne, keď sa dostali do opozície, boli za jeho zavedenie. So socialistickou stranou to bolo presne naopak.¹⁵ Takto môžeme vidieť, ako je pre vládnu stranu referendum nepohodlné.

2.3.1. Typy referenda

Podľa toho, či je pre danú vec referendum predpísané :

- a) Obligatórne (mandatórne) – referendum, ktoré je predpísané ústavou v určitých prípadoch (napríklad na Slovensku je ústavou dané referendum o vstupe alebo výstupe zo štátneho zväzku s iným štátom kde sa ústavný zákon musí potvrdiť v referende, v Maďarsku sa v obligatórnom referende rozhoduje v otázkach prijatia ústavy)
- b) Fakultatívne – k referendu môže dôjsť na podnet štátnych predstaviteľov, vlády, parlamentu, prezidenta alebo občanov (niektoré štáty možnosť fakultatívneho referenda ani nemajú, a tie, ktoré umožňujú túto inštitúciu majú pre ňu sprísnené podmienky ako

¹² The Fundamental Law of Hungary, National Referendums; Article 8 [online]. [cit. 2018-02-22]. Dostupné z: <http://www.kormany.hu/download/e/02/00000/The%20New%20Fundamental%20Law%20of%20Hungary.pdf>

¹³ QVORTRUP, Mads. *Referendums and ethnic conflict / Matt Qvortrup*. 2014. ISBN 9780812209327 s.130

¹⁴ VERHULST, Jos; NIJEBOER, Arjen (2007): Priama demokracia fakty a argumenty k zavedeniu občianskej iniciatívy a referenda. Brusel: Democracy International. ISBN 9789078820055. s.8 [Dostupné online: <http://www.arjennijeboer.nl/wp-content/uploads/dd-slowaaks.pdf>]

¹⁵ VERHULST, Jos; NIJEBOER, Arjen (2007): Priama demokracia fakty a argumenty k zavedeniu občianskej iniciatívy a referenda. Brusel: Democracy International. ISBN 9789078820055. s.11 [Dostupné online: <http://www.arjennijeboer.nl/wp-content/uploads/dd-slowaaks.pdf>]

je napríklad Maďarsko alebo podnet na referendum musí vziť od parlamentu (poprípade výkonnej moci)¹⁶

Podľa záväznosti výsledkov referenda :

- a) Mandatórne – záväzne, rozhodovacie referendum, podľa výsledkov tohto referenda sa štát musí ďalej riadiť¹⁷ má rovnakú váhu ako každé iné rozhodnutie štátneho orgánu, v tomto referende je často stanovené kvórum (okrem politicky najvyspelejších štátov, napr. Švajčiarsko alebo Rakúsko)¹⁸
- b) Konzultatívne – iná podstata ako ostatné referendá, môže slúžiť len ako prieskum verejnej mienky, poprípade sa referendum môže legitimovať štátny orgán k ďalším krokom, toto referendum je dôležité referendum pre štátnych predstaviteľov, keďže reflektuje názor ľudu a jeho nedodržiavanie by ich mohlo oslabiť v ďalších voľbách

Podľa obdobia, kedy sa referendum koná :

- a) Ante legem – referendum, ktoré sa koná pred rozhodovaním príslušného orgánu, môže byť súčasťou schvaľovacieho procesu, využívané napríklad v Švajčiarsku, kde musí byť pred zmenou ústavy vyhlásené referendum
- b) Post legem – alebo ratifikačné, referendum, ktoré sa koná až po tomto rozhodovaní a je záväzné, niekedy označované ako veto, pretože môže nastať situácia, kedy sa v referende zamietne prijatý návrh zákona, čiže predmetom je zákon schválený parlamentom (napríklad článok 141 Švajčiarskej ústavy)¹⁹

Podľa teritoriálnej pôsobnosti :

- a) Celoštátne – najsilnejšie vyjadrenie občanov ako suveréna v politickom usporiadaní a štátnej moci

¹⁶ BARTÁKOVÁ, Petra. Referenda ve vybraných zemích [online]. Parlament České republiky, 2006 [cit. 2018-04-25]. Dostupné z: <http://www.psp.cz/doc/00/02/05/00020542.pdf>

¹⁷ FILIP, Jan a Jan SVATONĚ. Státověda. 5. vyd. Praha: Wolters Kluwer Česká republika, 2011, s. 155

¹⁸ PECHANEC, Pavel. Přímá demokracie v České republice. Vyd. 1. Praha: Wolters Kluwer Česká republika, 2011. Právní monografie (Wolters Kluwer ČR), s. 154

¹⁹ FILIP, Jan a Jan SVATONĚ. Státověda. 5. vyd. Praha: Wolters Kluwer Česká republika, 2011, s. 156

- b) Lokálne – vzťahuje sa na určité územie, kde môžu hlasovať občania, ktorých sa to priamo týka, dotýka sa skôr samosprávy ako výkonu štátnej moci²⁰

Podľa iniciatívy občanov :

- a) Aktívne (ľudové) – vychádza zo záujmu ľudu, je potreba získať určitý počet podpisov od občanov na to, aby referendum mohlo byť uskutočnené, napríklad v Maďarsku to je 200 000 podpisov²¹
- b) Pasívne – referendum iniciované od štátnych orgánov, v takomto referende ľud len odpovedá na položenú otázku, nemá právomoci na to vyjadriť sa, či si praje aby sa referendum konalo alebo nie

Podľa obsahu :

- a) Ústavodárne – hlasovanie v referende o najvyššej právnej sile, pre niektoré štáty je to neodmysliteľná súčasť schvaľovania ústavných zmien, ak je referendum neplatné alebo neúspešné, ústava zostáva nezmenená
- b) Zákonodárne – referendum týkajúce sa nižších ako ústavných záležitostí, hlavne teda týkajúce sa zákonov a právnych predpisov
- c) Vecné – referendum, ktoré slúži na vyjadrenie verejnej mienky o zámere jej reprezentantov, je to referendum, ktoré má reprezentantom ukázať, čo si o ich plánoch myslí verejnosť, ako príklad môžeme uviesť referendum, ktoré sa konalo v Rakúskom Salzburgu, kde sa mala verejnosť vyjadriť, či má záujem o organizovanie Zimných olympijských hier v roku 2010²²

3. Praktická časť - Maďarské referendum o kvótach 2016

3.1. Zákon o referende v Maďarskej ústave

Ôsmy článok Maďarskej ústavy z 25. apríla 2011 hovorí o podmienkach referenda na území štátu. Stanovuje podmienky za ktorých sa referendum môže a nemôže konať.

²⁰ PECHANEC, Pavel. *Přímá demokracie v České republice*. Vyd. 1. Praha: Wolters Kluwer Česká republika, 2011. Právní monografie (Wolters Kluwer ČR), s. 20

²¹ Rovnaké ako 12

²² PECHANEC, Pavel. *Přímá demokracie v České republice*. Vyd. 1. Praha: Wolters Kluwer Česká republika, 2011. Právní monografie (Wolters Kluwer ČR), s. 18

Podmienky, pre vypísanie referenda sú nasledovné : národné zhromaždenie (parlament) nariadi národné referendum z iniciatívy najmenej 200 tisíc voličov alebo z iniciatívy prezidenta republiky, vlády a 100 tisíc voličmi. Nadobudnuté rozhodnutie je záväzné.

Podmienky, za ktorých sa referendum nesmie konať :

- národné referendum sa môže konať o akejkoľvek veci, ktorá patrí do právomoci Národného zhromaždenia
- národné referendum sa nesmie konať pri akejkoľvek záležitosti zameranej na zmenu národného zákona
- v otázkach národného rozpočtu, daní, cla, o obsahu zákonov spojených s voľbami do parlamentu, miestnych zastupiteľstiev, starostov alebo poslancov Európskeho parlamentu - akýchkoľvek povinností vyplývajúcich z medzinárodných zmlúv
- ohľadom osobných záležitostí a záležitostí týkajúcich sa zakladania organizácii vrámci právomoci parlamentu
- rozpustení parlamentu
- rozpustení zastupiteľského orgánu
- vyhlásení vojnového stavu, vyhlásenia národnej krízy alebo výnimočného stavu
- na vyhlásenie alebo rozšírenie stavu preventívnej obrany štátu
- v kontexte akýchkoľvek záležitostí spojených s účasťou na vojenských operáciách
- o poskytnutí všeobecných milostí.

Ústava takisto hovorí o tom, že referendum je platné, ak sa na ňom zúčastnila viac ako polovica všetkých voličov a nadobúda platnosť ak viac ako polovica zúčastnených odovzdala platné hlasy s rovnakou odpoveďou.²³

3.2. Referendá v Maďarsku

V roku 1989 sa v Maďarsku konalo referendum, ktoré pozostávalo zo štyroch otázok. Občanom boli položené otázky v nasledujúcom znení :

1) Má byť prezident volený parlamentom?

²³ Rovnaké ako 12

- 2) *Majú byť organizácie spojené s Maďarskou socialistickou stranou pracujúcich zakázané?*
- 3) *Mala by Maďarská socialistická strana pracujúcich účtovať svoje majetky ktoré vlastní alebo spravuje?*
- 4) *Majú byť zrušené pracovné milície?*

Volebná účasť bola 58 %, tým pádom referendum bolo platné a vo všetkých otázkach si ľud zvolil odpoveď „áno“.

Rok na to, teda v roku 1990 sa konalo referendum za účelom zavedenia priamej voľby prezidenta. V tomto referende bola účasť iba 14%, tým pádom referendum nebolo platné.

V roku 1997 sa konalo referendum o prijatí Maďarska do NATO. Volebná účasť vtedy dosiahla 49.2 % a 85.3 % voličov odpovedalo áno a teda referendum bolo platné, keďže v roku 1997 sa zmenili podmienky a stačila účasť vyššia ako 25 %.

V roku 2003 maďarské obyvateľstvo hlasovalo v otázke „Súhlasíte s tým, že sa Maďarsko stane členom Európskej Únie?“ Volebná účasť dosiahla 45.6 % a za „áno“ hlasovalo 83.8% voličov a tak sa Maďarsko stalo 1.5.2004 členom Európskej únie.

V roku 2004 sa v Maďarsku konalo referendum, ktorá pozostávalo z dvoch otázok.

- 1) *Súhlasíte s tým, že inštitúcie verejného zdravotníctva a nemocnice by mali zostať majetkom štátu alebo miestnej vlády v súlade s tým, že parlament by mal zrušiť protichodný zákon?*
- 2) *Chcete, aby parlament schválil zákon, ktorý umožňuje etnickým Maďarom s nemaďarským občianstvom a nie sú rezidenti Maďarska ale potvrdzujú maďarskú štátnu príslušnosť maďarským preukazom totožnosti opísaným v par. 19 zákona LXII/2001, alebo spôsobom špecifikovaným v pripravovanom zákone, požiadať o udelenie maďarského občianstva a dostať maďarské občianstvo?*²⁴

Obe tieto otázky boli zodpovedané kladne, no volebná účasť na referende dosiahla len 37.5 % a len 51 % voličov hlasovalo za „áno“, čo nestačilo na to, aby referendum bolo platné.

V roku 2008 boli maďarskí občania opäť konfrontovaný s referendom, ktoré pozostávalo z troch otázok a najväčšou mierou sa o jeho vypísanie postarala strana Fidesz. Referendum bolo zamerané na zrušenie poplatkov.

- 1) *Súhlasíte s tým, že ústavná starostlivosť by mala byť vyňatá z denných nemocničných poplatkov od 1.januára roka, kedy sa toto referendum koná?*

²⁴ Nohlen, D & Stöver, P (2010) Elections in Europe: A data handbook, s.912 ISBN 978-3-8329-5609-7

- 2) Súhlasíte s tým, že rodinný lekári, stomatologická starostlivosť a špeciálna ambulatná starostlivosť by mali byť vyňaté z konzultačných poplatkov od 1.januára roka, kedy sa toto referendum koná?
- 3) Súhlasíte s tým, že študenti štátom dotovaného vysokoškolského vzdelávania nemusia platiť príspevky za odbornú prípravu?

Toto referendum bolo úspešné a platné, keďže volebná účasť prekonala očakávania a dosiahla 50.5% a v každej otázke zahlasovalo obyvateľstva za „áno“ vo viac ako 80%.²⁵

3.3. Situácia pred maďarským referendom o kvótach 2016

3.3.1. Prečo bolo referendum iniciované?

Rok 2015 bol zlomový pre vývoj ďalších udalostí, ktoré neotriasli len Maďarskom, ale tak isto aj celou Európou. V roku 2015 narástol počet ľudí, ktorí prišli do Európy a žiadajú o azyl na 1 322 825 oproti roku 2014, kedy ich bolo 626 960, čo je viac ako zdvojnásobenie.²⁶ Ľudia utekali zo svojich rodných krajín v dôsledku rapídne zhoršujúcej sa situácie a pocitu nebezpečia, keďže napríklad Sýria, ktorá ma majoritné zastúpenie v počte žiadateľov o azyl v Európe, je zmietaná konfliktom a situácia v nej je neúnosná. Štáty samozrejme na takéto prílevy ľudí nemohli byť pripravené, tak isto ani Európska únia, a s týmto faktom začalo vznikať množstvo problémov. Maďarsko bolo druhým štátom v poradí s počtom prijatých žiadateľov o azyl z celej Európskej únie, bolo ich 174 435, čo bolo 14 % z celkového počtu. Ak sa pozrieme na pomer prijatých žiadateľov k počtu obyvateľov, Maďarsko bolo dokonca v tejto tabuľke prvé s počtom 17 žiadateľov na 1000 obyvateľov.²⁷ Maďarsko bolo stále ale len tranzitnou krajinou. Väčšina migrantov malo za cieľ dostať sa do krajín Západnej Európy ako sú Nemecko, Francúzsko alebo Veľká Británia.

Migrujúci mali možnosť dostať sa do Maďarska pomocou dvoch trás. Prvou bola západná balkánska trasa, ktorá bola najviac využívaná ľuďmi z Afganistanu, Iraku a Sýrie. Táto trasa viedla z Grécka, kde migranti vstúpili cez Grécko-Tureckú hranicu priamo na pevninu alebo na ostrovy, ktoré boli blízko tureckých hraníc, ako boli napríklad Lesbos alebo Kos, a pokračovala

²⁵ Nohlen, D & Stöver, P (2010) Elections in Europe: A data handbook, s.913 ISBN 978-3-8329-5609-7

²⁶Asylum and first time asylum applicants by citizenship, age and sex Annual aggregated data (rounded). In: <http://ec.europa.eu/eurostat/data/> [online]. [cit. 2018-04-25]. Dostupné z: http://appsso.eurostat.ec.europa.eu/nui/show.do?dataset=migr_asyappctza&lang=en

²⁷BITOULAS, Alexandros a Piotr JUCHNO. Asylum in the EU Member States Record number of over 1.2 million first time asylum seekers registered in 2015 Syrians, Afghans and Iraqis: top citizenships. In: <http://ec.europa.eu/> [online]. [cit. 2018-04-25]. Dostupné z: <http://ec.europa.eu/eurostat/documents/2995521/7203832/3-04032016-AP-EN.pdf/790eba01-381c-4163-bcd2-a54959b99ed6>

d'alej cez krajiny, ktoré nie sú súčasťou Schengenského priestoru, Macedónsko a Srbsko až do Maďarska alebo Chorvátska, čím vstúpili do Európskej únie. V roku 2015 bolo na tejto trase zaznamenaných 766 038 zistení o ilegálnom prekročení hraníc.²⁸ Táto situácia bola dobrou úrodnou pôdou pre organizovaný zločin, kde vznikali pašerácke skupiny, ktoré si pýtali veľký obnos peňazí od ľudí a následne ich prepravili do Európy, kde ich cesta pokračovala. Maďarské problémy boli zapríčinené z časti aj tým, že v momente, kedy sa migranti dostali do krajiny Európskej únie, už z nej nechceli odísť, keďže im v takom prípade hrozila deportácia. Druhou možnosťou, ktorú využívali migrujúci z ázijských krajín, bolo prekročiť hranice v Grécku, Bulharsku alebo na Cypre a následne sa napojiť na balkánsku trasu smerom do Chorvátska, Maďarska alebo Rakúska.²⁹

Využívanie týchto ciest spôsobilo problémy na maďarských pohraničných prechodoch. Kritická bola hlavne hranica so Srbskom. V priebehu leta 2015 cez maďarsko-srbské hranice prešlo v priemere 1500 migrantov denne a číslo sa stále zvyšovalo. To vyústilo v reakciu maďarskej vlády, keď 17. júna 2015 maďarský minister zahraničných vecí, Peter Szijjártó, vyhlásil stavbu 175 kilometrov dlhého plotu na hranici so Srbskom,³⁰ ktorý mal zabrániť možnosti ilegálne prekročiť maďarské hranice, a tak isto mal za úlohu odkloniť tranzit migrantov mimo maďarské územie a upokojiť situáciu v krajine. Plot bol úspešne dokončený 14. septembra 2015.³¹ Začiatky sa neobišli bez problémov. Dva dni po uzavretí maďarsko-srbských hraníc sa skupine migrantov podarilo plot poškodiť a snažili sa dostať cez hranice do Európskej únie. Maďarská polícia použila ako obranu slzný plyn a vodné dela, čím nedovolila migrantom prekročiť hranice štátu.³² Maďarsko prijalo aj mimoriadne zákony, ktoré hovoria o tom, že maďarská polícia má právo zadržať kohokoľvek, kto nelegálne prekročí hranice alebo poškodí plot. Tieto zákony prišli v platnosť deň po ukončení prác na plote a to 15. septembra

²⁸ Risk analysis for 2016. In: <https://frontex.europa.eu/> [online]. s. 19 [cit. 2018-04-25]. ISBN 978-92-95205-46-8. Dostupné z: https://frontex.europa.eu/assets/Publications/Risk_Analysis/Annula_Risk_Analysis_2016.pdf

²⁹Migratory map. In: <https://frontex.europa.eu/> [online]. [cit. 2018-04-25]. Dostupné z: <https://frontex.europa.eu/along-eu-borders/migratory-map/>

³⁰THORPE, Nick. Hungary races to build border fence as migrants keep coming. In: <http://www.bbc.com/> [online]. [cit. 2018-04-25]. Dostupné z: <http://www.bbc.com/news/world-europe-33802453>

³¹BIRNBAUM, Michael a Robert SAMUELS. From west to east, Europe tightens borders as refugees scramble. In: <https://www.washingtonpost.com/> [online]. [cit. 2018-04-25]. Dostupné z: https://www.washingtonpost.com/world/border-controls-tighten-across-europe-in-bid-to-stem-refugee-flow/2015/09/14/ac05d804-5a62-11e5-8475-781cc9851652_story.html?noredirect=on&utm_term=.dca5bf365f60

³²HUME, Tim, Milena VESELINOVIC, Ben WEDEMAN a Holly YAN. Refugee crisis: Hungary uses tear gas, water cannons on migrants at border. In: <https://edition.cnn.com/> [online]. [cit. 2018-04-25]. Dostupné z: <https://edition.cnn.com/2015/09/16/world/europe-migrant-crisis/index.html> html

2015. Tieto kroky sa vyjavili ako veľmi efektívne, keďže pokles migrantov, ktorí prekročili hranice pred dokončením plotu sa znížil z 9380 len na 367.³³ Dôsledkom bolo ale aj odklonenie hlavnej trasy z Maďarska na Chorvátske územie. Síce sa Chorvátsko spolu so Slovinskom pripravovalo na takýto scenár, len v dvoch nasledujúcich dňoch vstúpilo na Chorvátske územie cez hranice so Srbskom viac ako 11 000 migrantov. To zapríčinilo veľký chaos na hraničných prechodoch, na cestách a Chorvátsko bolo nútené svoje hranice v zápätí na to uzavrieť.³⁴ Chorvátsky premiér Zoran Milanovič vtedy vyhlásil, že Chorvátsko sa o utečencov na ich území postará, ale ďalších prijať už nemôže a bude ich posielat' autobusmi do Maďarska a Slovinska.³⁵ Pohraničné centrum utečencov bolo vytvorené na hraniciach so Srbskom v malom mestečku Tovarnik v ktorom bol vytvorený dočasný tábor, no ten nezvládol prílív migrantov a kapacita bola absolútne vyčerpaná. ³⁶Chorvátsko teda v dôsledku toho uzavrelo hranice so Srbskom a takisto prerušilo vlakové spojenia, ktoré viedli cez Chorvátske územie až do Slovinska. To pobúrilo maďarského premiéra Viktora Orbána, a ten vyhlásil, že je potreba urobiť rovnaké opatrenia, aké sú na maďarsko-srbských hraniciach a Maďarsko tak začne s výstavbou plotu popri hranici s Chorvátskom. Tento plot bol pre maďarov veľmi dôležitý a snažili sa ho dokončiť v čo najrýchlejšom čase a tak na výstavbu bolo zamestnaných dokonca okolo 1800 vojakov.³⁷ Od polovice septembra do polovice októbra 2015 Chorvátsko prijalo viac ako 125 000 utečencov, ktorí sa ale v krajine nezdržali dlhšie ako 24 hodín a Chorvátsko ich presúvalo aj do Maďarska.³⁸ Maďarsko teda 17.októbra uzavrelo hranice aj s Chorvátskom. To spôsobilo veľký strach v Slovinsku, ktoré v reakcii na to prerušilo vlakové spojenia s Chorvátskom.³⁹

³³Maďarská zed' zastavila lidskou vlnu, uprchlíci zamířili do Chorvatska. In: <https://zpravy.idnes.cz/> [online]. [cit. 2018-04-25]. Dostupné z: https://zpravy.idnes.cz/uprchlici-hledaji-nove-cesty-do-zapadni-evropy-moznosti-je-chorvatsko-lmi-zahranicni.aspx?c=A150916_071230_zahranicni_san

³⁴ Rovnaké ako 32

³⁵Pryč z Chorvatska. Autobusy s uprchlíky ucpaly přechod do Maďarska. In: <https://zpravy.idnes.cz/> [online]. [cit. 2018-04-25]. Dostupné z: https://zpravy.idnes.cz/reportaz-z-chorvatsko-madarske-hranice-uprchlici-fvj-zahranicni.aspx?c=A150918_184645_zahranicni_jj

³⁶Migrant crisis: Croatia closes border crossings with Serbia. In: <http://www.bbc.com/> [online]. [cit. 2018-04-25]. Dostupné z: <http://www.bbc.com/news/world-europe-34286432>

³⁷THAN, Krisztina. Hungary starts building fence on border with Croatia: PM. In: <https://www.reuters.com/> [online]. [cit. 2018-04-25]. Dostupné z: <https://www.reuters.com/article/us-europe-migrants-hungary-orban/hungary-starts-building-fence-on-border-with-croatia-pm-idUSKCN0RI0GD20150918>

³⁸PAVLIC, Vedran. If Germany Stops Receiving Refugees, Croatia Could Close Its Borders. In: <https://www.total-croatia-news.com/> [online]. [cit. 2018-04-25]. Dostupné z: <https://www.total-croatia-news.com/news/1097-if-germany-stops-receiving-refugees-croatia-could-close-its-borders>

³⁹Migrant crisis: Hungary closes border with Croatia. In: <https://www.bbc.com/> [online]. [cit. 2018-04-25]. Dostupné z: <http://www.bbc.com/news/world-europe-34556682>

3.3.2. Reakcia Európskej Únie :

Na prudko zvyšujúci sa prílev migrantov do Európy musela reagovať aj Európska únia. Po tom, ako sa v apríli 2015 potopila v Stredozemnom mori loď s migrujúcimi z Líbye, Európska únia vyhlásila poplach.⁴⁰ Ako reakciu na to 20. apríla 2015 Európska komisia v Luxemburgu publikovala 10 bodov, ktorých úlohou bolo predísť takýmto situáciám a stratám na životoch. 24. apríla nemecká kancelárka Angela Merkelová prišla s návrhom pre Európsku úniu o nových prerozdelených kvótach štátov únie, ktoré by sa vypočítali podľa populácie a ekonomickej sily, ktoré by nahradili dovtedy fungujúce pravidlá z Dublinu z roku 2013.⁴¹ V septembri 2015 prezident Európskej komisie, Jean-Claude Juncker prišiel s návrhom predistribúovať 160 000 žiadateľov o azyl medzi štáty únie. Luxemburský minister zahraničných vecí, Jean Asselborn, navrhoval zriadenie špeciálnej Európskej utečeneckej agentúry, ktorá by mala na toto prerozdelenie dohliadať. Proti tomu sa prudko postavil nie len maďarský premiér, Viktor Orbán, ale aj zvyšok štátov Vyšehradskej štvorky. Zhodli sa tak na summite v Prahe.⁴² Tento postoj sa nezhodoval so štátmi Západnej Európy, pre príklad si uveďme, že krátko po podaní stanoviska štátov Vyšehradskej štvorky Francúzsko oznámilo prijatie 24 000 utečencov v najbližších dvoch rokoch, Británia 20 000.⁴³ 22. septembra na zasadnutí Rady Európskej Únie bol schválený relokačný plán 120 000 utečencov medzi štátmi Európskej únie. Proti tomuto návrhu hlasovalo Česko, Maďarsko, Rumunsko a Slovensko, Poľsko sa nakoniec priklonilo na stranu únie a Fínsko sa zdržalo hlasovania.⁴⁴ Plán bol presunúť 15 600 utečencov z Talianska, 50 400 z Grécka a 54 000 z Maďarska. Zatiaľ čo Grécko a Taliansko s relokačným plánom súhlasili, Maďarsko bolo rázne proti a tak 54 000 plánovaných utečencov z Maďarska, ktorí sa mali presunúť do ostatných krajín pripadlo Grécku a Taliansku.⁴⁵

⁴⁰DENTI, Antonio. Hundreds drown off Libya, EU leaders forced to reconsider migrant crisis. In: <https://www.reuters.com/> [online]. [cit. 2018-04-25]. Dostupné z: <https://www.reuters.com/article/us-europe-migrants/hundreds-drown-off-libya-eu-leaders-forced-to-reconsider-migrant-crisis-idUSKBN0NA07020150419>

⁴¹Angela Merkel calls for new rules for distributing asylum seekers in Europe. In: <https://www.telegraph.co.uk/> [online]. [cit. 2018-04-25]. Dostupné z: <https://www.telegraph.co.uk/news/worldnews/europe/germany/11561430/Angela-Merkel-calls-for-new-rules-for-distributing-asylum-seekers-in-Europe.html>

⁴²TRAYNOR, Ian. Refugee crisis: east and west split as leaders resent Germany for waiving rules. In: <https://www.theguardian.com/international> [online]. [cit. 2018-04-25]. Dostupné z: <https://www.theguardian.com/world/2015/sep/05/migration-crisis-europe-leaders-blame-brussels-hungary-germany>

⁴³ UK to accept 20,000 refugees from Syria by 2020. In: <https://www.bbc.com/> [online]. [cit. 2018-04-25]. Dostupné z: <http://www.bbc.com/news/uk-34171148>

⁴⁴Migrant crisis: EU ministers approve disputed quota plan. In: <https://www.bbc.com/> [online]. [cit. 2018-04-25]. Dostupné z: <http://www.bbc.com/news/world-europe-34329825>

⁴⁵Justice and Home Affairs Council, 22/09/2015. In: <http://www.consilium.europa.eu/en/> [online]. [cit. 2018-04-25]. Dostupné z: <http://www.consilium.europa.eu/en/meetings/jha/2015/09/22/>

Vytrvalý odpor proti kvótam pretrvával. Začiatkom roka 2016 Viktor Orbán vyhlásil, že v Maďarsku sa uskutoční referendum o migračných kvótach. V svojom prejave takisto povedal, že postoj maďarskej vlády ku kvótam nie je žiadnym tajomstvom a vláda bude takýmto spôsob aj viesť kampaň. Takisto sa vyjadril, že prerozdelenie kvóty by mohli zapríčiniť etnickú a kultúrnu zmenu nie len v Maďarsku, ale aj v Európskej únii a na to nemá únia právo.⁴⁶ 10. mája 2016 vláda oficiálne oznámila, že sa jej podarilo splniť všetky oficiálne požiadavky a referendum sa bude konať, keďže „za“ hlasovalo 136 poslancov.⁴⁷ 5. júna 2016 maďarský prezident János Áder vyhlásil termín referenda na 2. októbra 2016. Otázka, na ktorú maďarský občania odpovedali znela takto: „,,*Ste za to, aby Európska Únia mohla aj bez súhlasu parlamentu stanoviť povinné presídlenie nemaďarských občanov do Maďarska?*““.⁴⁸

3.4. Kampaň

Vypísanie referenda rozdelilo maďarskú politickú scénu podľa postoja k pýtanej sa otázke na 3 najhlavnejšie smery. Najsilnejšie a výrazne najobsiahlejšie krídlo bolo vedené pod taktovkou vládneho Fideszu a Viktora Orbána, na druhej strane stála Maďarská liberálna strana a bojkot k referendu zastávali maďarskí socialisti, ku ktorým sa pridali viaceré ďalšie strany medzi ktorými bola aj Demokratická koalícia.

3.4.1. „Áno“ kampaň

Jedinou stranou, ktorá sa otvorene hlásila k tejto možnosti referenda bola Maďarská liberálna strana, ktorej predsedá Gábor Fodor. Ten poslal otvorený list ostatným opozičným stranám, aby zaujali rovnaké stanovisko k referendu ako liberáli. Povedal, že „Orbánové referendum je ďalšou katastrofou pre Európu.“⁴⁹ Ich kampaň sa opierala hlavne o ich proeurópske smerovanie politiky. Výsledok referenda v prospech ich strany by znamenal zachovanie európskych hodnôt a aktívne zapojenie Maďarska v Európe. Podporu získali aj od Guya Verhofstadta, predsedu Aliancie demokratov a liberálov pre Európu. Ten aktívne podporoval liberálne myšlienky

⁴⁶Orbán: Népszavazás lesz a betelepítési kvótáról. In: <https://mno.hu/> [online]. [cit. 2018-04-25]. Dostupné z: <https://mno.hu/belfold/orban-nepszavazas-lesz-a-betelepitesi-kvotarol-1330246>

⁴⁷Kvóta: Az Országgyűlés elrendelte a népszavazást. In: <https://web.archive.org/> [online]. [cit. 2018-04-25]. Dostupné z: <https://web.archive.org/web/20160603083317/http://nol.hu/belfold/kvota-az-orszaggyules-elrendelte-a-nepszavazast-1614977>

⁴⁸HACKWILL, Robert. Hungary calls "quota referendum" for October 2nd. In: <http://www.euronews.com/> [online]. [cit. 2018-04-25]. Dostupné z: <http://www.euronews.com/2016/07/05/orban-calls-quota-referendum-in-hungary-for-october-2nd>

⁴⁹Liberálisok a kvóta-népszavazásról: Álljunk bele az igenbe!. In: <http://www.web.archive.org/> [online]. [cit. 2018-04-25]. Dostupné z: <https://web.archive.org/web/20160702151418/http://nol.hu/belfold/liberalisok-a-kvota-nepszavazasrol-alljunk-bele-az-igenbe-1621955>

a opakovane napádal referendum tým, že otázka položená na občanov je manipulatívna.⁵⁰ Strana si na svoju kampaň zobrala pôžičku v hodnote 12 miliónov HUF, čo je skoro 40 tisíc EUR a po celej krajine rozostavila billboardy s odkazom na referendum.⁵¹

3.4.2. „Nie“ kampaň

Výrazne najsilnejšia a najrozsiahlejšia kampaň v celom Maďarsku. V porovnaní s „áno“ kampaňou môžeme vidieť priepastný rozdiel vo financiách, ktoré boli na kampaň využité. Vláda minula viac ako 10 miliárd HUF, v prepočte 34 miliónov EUR. Kampaň zasiahla všetky masmediálne zložky Maďarska vrátane rádiových staníc, novín, televíznych reklám, billboardov a internetu.⁵² Najvýraznejšie zastúpenie mali samozrejme vládne strany Fidesz a Kresťanskodemokratická ľudová strana (KDNP), ďalej strany Jobbik, komunisticky orientovaná Maďarská robotnícka strana (MMP), agrárici a nacionalisti⁵³. Kampaň nabrala prudko radikálny smer a bola ostro kritizovaná vo svete. Maďarsko bolo posiate billboardami s ofenzívnymi sloganmi ako napríklad: „*Vedeli ste, že teroristické útoky v Paríži boli vykonané prisťahovalcami?*“ alebo „*Vedeli ste, že od začiatku migračnej krízy stúplo v Európe násilie na ženách?*“⁵⁴ Táto silne agresívna kampaň bola kritizovaná za to, že vyvoláva v ľuďoch xenofóbiu a rasizmus. Odvolávali sa tak isto na zaujatosť otázky a spôsob jej formulácie, podľa ktorej sú občania jasne navádzaní na to, akú odpoveď si majú vybrať. John Dalhuisen z Amnesty International sa zase vyjadril, že Orbán vymenil vládu zákona za vládu strachu.⁵⁵

⁵⁰Verhofstadt a kvótareferendumról: igennel kell szavazni. In: <http://mandiner.hu/> [online]. [cit. 2018-04-25]. Dostupné z: http://mandiner.hu/cikk/20160901_verhofstadt_a_kvotareferendumrol_igennel_kell_szavazni

⁵¹Hitelből kampányol a Liberális Párt. In: <http://web.archive.org/> [online]. [cit. 2018-04-25]. Dostupné z: <https://web.archive.org/web/20160927005019/http://nol.hu/belfold/hitelbol-kampanyol-a-liberalis-part-1633231>

⁵²DANIEL, Rényi Pál. 10 milliárdnál is többet költ a menekültellenes kampányra a kormány, és szinte minden fillér barátai zsebbe megy. In: <https://444.hu/> [online]. [cit. 2018-04-25]. Dostupné z: <https://444.hu/2016/09/22/10-milliardnal-is-tobbet-kolt-a-menekultellenes-kampanyra-a-kormany-es-szinte-minden-filler-a-barati-zsebbe-megy>

⁵³A MIÉP állásfoglalása egyben azt jelenti, hogy még létezik a párt. In: <http://hvg.hu/> [online]. [cit. 2018-04-25]. Dostupné z: http://hvg.hu/itthon/20160919_Most_vegre_megtudhatja_hogy_mit_gondol_a_beveandorlasrol_a_MIEP

⁵⁴THORPE, Nick. Hungary poster campaign pokes fun at migrant referendum. In: <http://www.bbc.com/> [online]. [cit. 2018-04-25]. Dostupné z: <http://www.bbc.com/news/world-europe-37310819>

⁵⁵Hungary votes on EU refugee quotas referendum. In: <http://www.aljazeera.com/> [online]. [cit. 2018-04-25]. Dostupné z: <https://www.aljazeera.com/news/2016/10/hungary-votes-eu-refugee-quotas-referendum-161002042908625.html>

Jeden z mnohých vládnych billboardov. „Neriskujme, voľte nie!“

Zdroj : theorangefiles.hu⁵⁶

Ďalšou silnou devízou kampane boli verejné zhromaždenia, ktoré sa s blížiacim sa dátumom referenda stupňovali. Tieto zhromaždenia boli nasmerované na široké masy ľudí a vystupovali na nich najvyššie postavení politici, príslušníci štátnej správy, významní novinári. Často zaznievali kontroverzné vyjadrenia nie len na margo referenda a otázky migrantov, ale aj vyjadrenia proti moslimskej komunite s rasistickým podtónom. János Pócs, maďarský poslanec Fideszu sa dokonca vyjadril, že jeho dcéru na sociálnych sieťach obťažovali moslimskí utečenci. To vyvolalo ďalšiu vlnu nenávisťi.⁵⁷ V posledných dňoch pred referendom Orbán vystupoval mimoriadne aktívne v médiách. V rozhovore pre maďarský portal Origo.hu sa vyjadril, že nadchádzajúce referendum pozostáva z 3200 konajúcich sa referend v rovnaký čas, keďže do problému sú zapojené všetky regionálne zastupiteľstvá. Jeho vyjadrenia pokračovali v anti-európskom trende. Vyzdvihol Maďarov ako národ a seba postavil do pozície jeho ochrancu.⁵⁸ Migráciu považoval za problém, pri ktorého riešení nie je možné urobiť chybu, pretože tá bude nenapraviteľná. Deň pred konaním referenda Orbán publikoval esej, kde vyzdvihol dôležitosť konania referenda ako demokratickej inštitúcie a vyjadril sa, že Maďari sú jediný národ, ktorý môže slobodne vďaka referendu vyjadriť svoj názor a nechce sa

⁵⁶ Hungary's 2016 Referendum on European Union Migrant Resettlement Quotas. In: <http://theorangefiles.hu> [online]. [cit. 2018-04-25]. Dostupné z: https://hungarynews.files.wordpress.com/2016/09/dsc_0329.jpg

⁵⁷ SZABOLCS, Dull. A migránsok miatt ugorhat a cigányok segélye. In: <https://index.hu/> [online]. [cit. 2018-04-25]. Dostupné z:

https://index.hu/belfold/2016/09/13/uj_szinten_a_kampany_kover_laszlo_nekirentott_egy_migrans_focisztarnak/

⁵⁸ BENCE, György a Gábor LÁSZLÓ. Orbán Viktor: Szeretem ezt az országot, és nem szeretném, ha külső parancsra valaki megváltoztatná. In: <https://origo.hu/> [online]. [cit. 2018-04-25]. Dostupné z: <http://www.origo.hu/itthon/20160921-orban-viktor-interju.html>

podriadovať nariadeniam z Bruselu.⁵⁹ V spojitosti s týmto vyjadrením sa objavili propagandistické brožúry, s antikampaňou voči Bruselu. Maďarská vláda ich začala distribuovať do každej jednej domácnosti a dostali sa dokonca aj do škôl. Táto brožúra bola plná sloganov ako „Musíme zastaviť Brusel!“ alebo „Nemôžeme nechať osud krajiny na rozhodnutiach druhých.“ Táto brožúra obsahovala dokopy 18 strán, ktoré boli plné obrázkov a podobných sloganov. Niektoré dokonca obsahovali presné štatistické údaje na upútanie pozornosti a vzbudenie pohoršenia čitateľa.⁶⁰

Strana, ktorá znázorňuje chronologický vývoj počtu prichádzajúcich ilegálnych migrantov na územie Európy

Zdroj : hungarianspectrum.org⁶¹

Postoj ostatných strán, ktoré súhlasili s referendum bol podobný. Počas kampane ale miestami vznikali strety záujmov nie zo strany referenda, ale voči osobnosti Viktora Orbána. Po vyhlásení referenda zaujala strana Jobbik negatívne postavenie voči prerozdeleným kvótam, tak isto ako aj voči „bruselskému diktátu“. Jobbik ale navrhoval ako najlepšie riešenie zmenu ústavy, ktorá by mohla nadobudnúť platnosť výrazne skôr ako referendum, ktoré navyše so sebou nesie viaceré riziká.⁶² Predseda strany Gábor Vona bol skeptický hlavne kvôli tomu, že v prípade neplatného referenda by mohlo byť Maďarsko výrazne politicky oslabené na domácej

⁵⁹ORBÁN, Viktor. MINDEN HARMINC ÉVBEN EGYSZER A FŐSODORBA KERÜLÜNK. In: <https://magyaridok.hu/> [online]. [cit. 2018-04-25]. Dostupné z: <https://magyaridok.hu/velemenyminden-harminc-ebben-egyszer-fosodorba-kerulunk-1052359/>

⁶⁰“WE MUST STOP BRUSSELS!” REFERENDUM BOOKLET WARNS HUNGARIANS. In: <http://hungarianspectrum.org/> [online]. [cit. 2018-04-25]. Dostupné z: <http://hungarianspectrum.org/2016/09/13/we-must-stop-brussels-referendum-booklet-warns-hungarians/>

⁶¹ Rovnaké ako 59

⁶²A JOBBIK A BETELEPÍTÉSI KVÓTA ELLENI SZAVAZÁSRA BUZDÍT. In: <https://magyaridok.hu/> [online]. [cit. 2018-04-25]. Dostupné z: <https://magyaridok.hu/belfold/jobbik-betelepitesi-kvota-elleni-szavazasra-buzdit-809296/>

ale aj medzinárodnej scéne a to by postavilo do výhodnej pozície Brusel.⁶³ Maďarská strana pracujúcich na čele s predsedom Gyulom Thürmerom tiež zamietla prerozdelenie kvóty a vyzývala maďarský ľud na to, aby volili možnosť „nie“, keďže príčinou migračnej krízy je Európska únia a jej zapojenie v intervenciách na Blízkom Východe. Stanovisko agrárnikov bolo rovnaké aj napriek tomu, že by to podľa nich v prípade úspechu referenda výrazne posilnilo Orbánovu pozíciu a využil by referendum v jeho vlastné politické záujmy.

3.4.3. Bojkot referenda

Maďarská socialistická strana zaujala voči referendu svoje stanovisko. Strana si uvedomovala, ktorá možnosť bude mať v referende viac hlasov a tak sa rozhodla vo svojej kampani nabádať ľudí, aby ostali doma a referendum tak nedosiahlo potrebných 50% aby bolo platné. Vo svojej kampani použili slogany napríklad ako „mali by ste zostať doma, ak chcete zostať v Európe“⁶⁴ a mali by tým ukázať, akým smerom sa chce maďarská zahraničná politika uberať.

Demokratická koalícia na čele s predsedom Ferencom Gyurcsánym sa ihneď po vyhlásení referenda nechala počuť, že bude referendum bojkotovať. Gyurcsány predpokladal, že v prípade platnosti výsledkov referenda Orbán bude iniciovať predčasné voľby a Fidesz výrazne posilní a vybuduje si politickú základňu založenú na politike strachu a nenávisti.⁶⁵ Zaujímavým počínom bolo vydanie piesne, ktorú iniciovala Demokratická koalícia, ktorá nabádala ľudí k neúčasti na referende. Jej refrén znel takto: „*Nehovorte nie,nehovorte áno, odpoveď neznamená nič ak otázka je klamstvo.*“⁶⁶

Ďalšou zaujímavou stranou, ktorej postoj stojí za zmienku, je recesistická Maďarská strana dvojchvostového psa. Strana bola založená v roku 2006 umelcom Gergélym Kovácsom. Strana

⁶³Vona: El kell menni a kvótanépszavazásra, és nemmel kell szavazni. In: <https://index.hu/> [online]. [cit. 2018-04-25]. Dostupné z:

https://index.hu/belfold/2016/08/13/vona_el_kell_menni_a_kvotanepszavazasra_es_nemmel_kell_szavazni/

⁶⁴"Mindenkí maradjon otthon, hogy maradhassunk Európában". In: <https://nepszava.hu/> [online]. [cit. 2018-04-25]. Dostupné z: <http://nepszava.hu/cikk/1099038-mindenki-maradjon-otthon-hogy-maradhassunk-europaban/>

⁶⁵SZABOLCS, Dull. Gyurcsány tudja, mit tervez Orbán: előrehozott választást. In: <https://index.hu/> [online]. [cit. 2018-04-25]. Dostupné z:

https://index.hu/belfold/2016/09/16/gyurcsany_tudja_mit_tervez_orban_elorehozott_valasztast/

⁶⁶SÁNDOR, Joób. Elkészült a Demokratikus Koalíció nagyon kis költségvetésű kampánydala, amihez a klipet egy budapesti turistavideóból vágta össze. In: <https://index.hu/> [online]. [cit. 2018-04-25]. Dostupné z: https://index.hu/mindekozben/poszt/2016/09/12/elkeszult_a_demokratikus_koalicio_nagyon_kis_koltsegvetesu_kampanydala_amihez_a_klipet_egy_budapesti_turistavideobol_vagtak_ossze/

sa postavila za občanov, ktorí mohli byť otrávení prílišnou vládnu kampaňou a na svoje plagáty a billboardy minula 100 tisíc EUR vyzbieraných od dobrovoľníkov.⁶⁷ Kovács obvinil vládnu stranu Fidesz, že sa snaží ľudí odpútať od reálnych problémov, ako je napríklad korupcia, na problémy s neexistujúcimi migrantami.⁶⁸ Plagáty tejto strany vzbudili na jednej strane pobúrenie zo strany sympatizantov referenda a na druhej strane pobavenie, keďže strana vtipne zvolila slogany ako odpoveď na vládne billboardy v podobe: „Viete, že je v Sýrii vojna?“; „Viete, že je šanca, že Vám padne na hlavu strom?“.⁶⁹

Jeden z plagátov Strany maďarského dvojhvostového psa. „Vedeli ste? Najväčšie nebezpečenstvo počas Olympijských hier pre maďarských športovcov hrozí od ich protivníkov?“ pod tým s dodatkom „Na hlúpu otázku, hlúpa odpoveď.“

Zdroj : bbc.com⁷⁰

3.5. Prieskumy

Od dátumu vypísania referenda sa prieskumy uberali jasným smerom. V prieskumoch bolo jednoznačne vidieť, ako bude maďarské obyvateľstvo hlasovať. Od prvého prieskumu, ktorý prebehol v dňoch 24-26. februára 2016 až do posledného, ktorým sa prieskumy ukončili sme

⁶⁷A kormány után a Kétfarkú Kutya Párt költ legtöbbet a népszavazásos kampányra. In: <https://index.hu/> [online]. [cit. 2018-04-25]. Dostupné z: https://index.hu/belfold/2016/08/29/az_ellenzeki_partok_kozul_a_ketfarku_kutyapart_kolt_legtobbet_nepszavazasos_kampanyra/

⁶⁸GRAHAM-HARRISON, Emma. "They've brought evil out": Hungary's poll on migration divides a nation. In: <https://www.theguardian.com/> [online]. [cit. 2018-04-25]. Dostupné z: <https://www.theguardian.com/world/2016/sep/17/hungary-migration-poll-divides-nation-viktor-orban>

⁶⁹Rovnaké ako 54

⁷⁰Rovnaké ako 54

mohli pozorovať nárast percentuálnej hodnoty hlasov za odpoveď „nie“. Prvý prieskum, ktorý uskutočnila agentúra Századvég, ukázal, že v danom období by zo všetkých obyvateľov, ktorí by išli k urnám, hlasovalo 84 % za odpoveď nie, zatiaľ čo len 10 % by si vybralo druhú možnosť. Tento prieskum bol vykonaný na 500 náhodne vybraných obyvateľoch.⁷¹ Historicky najvyšší počet percent odpovedí „áno“ zaznamenala v máji 2016 agentúra Nézópont, kedy bolo opýtaných 1000 obyvateľov a z toho 23 % bolo za túto odpoveď, naproti čomu 77 % vyjadrilo podporu Orbánovi a jeho úmyslom.⁷² Tento trend sprevádzal celú pred referendumú kampaň. Prieskumy pravidelne preukazovali záujem Maďarov o podporu vládnej strany a nesúhlas s utečeneckými kvótami. Jediným znepokojivým faktorom pre zástancov v prieskumoch bol percentuálny pomer voličov, ktorí by sa na referende zúčastnili. Kolísavý trend bol nastolený od začiatku prieskumov, čísla sa pochybovali v rozmedzí 40-60%. Posledný prieskum pred referendumom dokonca ukázal, že z 1000 opýtaných by sa zúčastnilo len 42% voličov. Sice podpora referenda bola vyčíslená na 95% a dosiahla vôbec najvyššie číslo, pri percentuálnej účasti pod 50% by to nebolo platné.⁷³

Výskumná pracovníčka Centra pre európske susedské štúdiá, Zsuzanna Végh, sa zhodla s väčšinou kritikov a expertov a s hlasmi opozície, že maďarské referendum o kvótach je protiústavné. Referendum napádala v zmysle toho, že nie je jasné, na čo sa vzťahuje otázka „povinného urovnania“, či na rozhodnutie Európskej Únie zo septembra 2015 alebo na niečo iné. Aj napriek týmto nezrovnalostiam bola otázka ale bez problémov schválená Národnou volebnou komisiou podporovanou Najvyšším súdom Maďarska. Viktor Orbán napokon aj uviedol, že referendum sa netýka septembrových rozhodnutí ale niečoho, čo by mohlo nastať v budúcnosti, no diskusia na túto tému môže nastať až po tom, čo budú známe výsledky referenda. Referendum síce bolo právne sporné, no vláda mu dala legitimitu kvôli tomu, že je vraj otázkou suverenity a je potreba ukázať, že Maďari sú dostatočne silný národ aby ukázali Bruselu, že sami budú rozhodovať o tom, s kým chcú alebo nechcú žiť.⁷⁴

⁷¹Századvég: a magyar nép egyesül a kvóta ellen. In: <https://24.hu/> [online]. [cit. 2018-04-25]. Dostupné z: <https://24.hu/kozelet/2016/02/26/szazadveg-a-magyar-nep-egyedul-a-kvota-ellen/>

⁷²A 2008-ASHOZ HASONLÓ SIKER LEHET A KVÓTAREFERENDUM. In: <http://nezopontintezet.hu/> [online]. [cit. 2018-04-25]. Dostupné z: <http://nezopontintezet.hu/analysis/2008-ashoz-hasonlo-siker-lehet-kvotareferendum/>

⁷³Szavazásnapi mérés: a Nézópont Intézet 3,2 millió "nem" szavazatra számít. In: <http://hvg.hu/> [online]. [cit. 2018-04-25]. Dostupné z: http://hvg.hu/itthon/20161002_Exit_poll_A_Nezopont_Intezet_32_millio_nem_szavazatra_szamit

⁷⁴VÉGH, Zsuzanna. Hungary's migrant quota referendum: Never let a good crisis go to waste. In: <http://www.ecfr.eu/> [online]. [cit. 2018-04-25]. Dostupné z: http://www.ecfr.eu/article/commentary_hungarys_migrant_quota_referendum_never_let_a_good_crisis_go7011

Agentúra Bloomberg zase označila maďarské referendum o kvótach za manipulatívne. Referendum označuje ako Orbánov spôsob nadobudnutia väčšej popularity u maďarského obyvateľstva. Kampaň bola ostro kritizovaná kvôli rasistickým motívom a sloganmi o terorizme a za používanie zavádzajúcich a nepravdivých informácií. Takisto bolo jasné, že spôsob akým je otázka referenda položená, dáva jasne najavo záujem vlády o jednoznačnú jednostrannú odpoveď bez možnosti slobodného sa rozhodnutia pre druhú možnosť. Často bolo zrovnávané s referendom o Brexite, ktoré sa konalo vo Veľkej Británii, v ktorom bola otázka, či by mala Veľká Británia ostať súčasťou Európskej Únie položená tak, že volič mal možnosť zamyslieť sa nad oboma alternatívami a nebol umelo zavádzaný k jednej odpovedi.⁷⁵ V tomto referende dokonca mala slovo aj Európska komisia, ktorá odporučila zmenu otázky aby nevyznela príliš pro-európsky. Otázka pôvodne znela takto: „Mala by Veľká Británia ostať členom Európskej únie?“ a na odporúčanie Európskej komisie sa znenie zmenila na: „Mala by Veľká Británia ostať členom Európskej únie alebo by z nej mala vystúpiť?“ a občania si mohli vybrať z odpovedí: „Ostať v Európskej únii“ a „Vystúpiť z Európskej únie.“⁷⁶

Prieskumy ukázali jednoznačný postoj maďarského obyvateľstva k danej problematike. Viktor Orbán preto naďalej pokračoval vo svojej ostrej kampani, keďže aj napriek jej agresívnym motívom bola jasne úspešná. Ostatné strany nemali ani zďaleka taký veľký vplyv ako vládny Fidesz a strana Jobbik. Socialisti v parlamentnej debata označili za zavádzajúce obviňovať Brusel za migračnú krízu a naopak, na margo Orbánových vyjadrení označili Európsku úniu za jediné rozumné riešenie. Predseda strany, Bertalan Tóth označil celú situáciu ako vládne zlyhanie kvôli 100 000 neobsadeným pracovným miestam a vzdelávaniu v kombinácii s tak veľkým počtom migrantov. Gábor Vona, predseda strany Jobbik, ktorá podporovala referendum sa nechal počuť, že v stávke je hlavne to, či referendum bude platné alebo nie. Ak platné bude, tak bude musieť byť zmenená ústava. No ak referendum platné nebude, Brusel dostane informácie o tom, že maďarské obyvateľstvo v právnom zmysle kvóty neodmietlo a toto nebezpečenstvo vyplýva podľa neho z Orbánovej nezodpovednosti. Ak by teda referendum platné nebolo, Vona navrhoval odstúpenie Viktora Orbána z postu premiéra.

⁷⁵BERSHIDSKY, Leonid. Hungary's Manipulative Referendum. In: <http://www.bloomberg.com/> [online]. [cit. 2018-04-25]. Dostupné z: <https://www.bloomberg.com/view/articles/2016-07-05/hungary-s-manipulative-referendum>

⁷⁶SYAL, Rajeev a Nicholas WATT. EU referendum: Cameron accepts advice to change wording of question. In: <https://www.theguardian.com/international> [online]. [cit. 2018-04-25]. Dostupné z: <https://www.theguardian.com/politics/2015/sep/01/eu-referendum-cameron-urged-to-change-wording-of-preferred-question>

Opozičná strana Együtt takisto zaujala negatívne stanovisko voči Orbánovej osobe a spôsobom jeho konania. Nezávislá poslankyňa, Zsuzanna Szelényi, sa margo tejto veci vyjadrila tak, že Maďarsko nedodržiava základné demokratické princípy a odbieha od spolupráce s Bruselom. Namiesto toho, aby sa premiér krajiny snažil spolupracovať, kritizuje európskych predstaviteľov a tým ohrozuje maďarskú budúcnosť v Európe. Orbán bol takisto kritizovaný za prílišnú náklonnosť k východným vodcom, pre ktorých je ale dôležitá moc a nie konanie podľa európskych pravidiel.⁷⁷ Dlhodobé dobré vzťahy pretrvávajú napríklad s Vladimírom Putinom, keďže je Rusko pre Maďarsko veľmi dôležitým partnerom. Rusko je krajinou, kde Maďarsko vyváža najväčšie množstvo svojich poľnohospodárskych produktov mimo Európskej únie a uvalené sankcie na Rusko kvôli vojne na Ukrajine spôsobili maďarskej ekonomike veľké straty.⁷⁸ Rusko dokonca poskytlo Maďarsku pôžičku na rozšírenie a dobudovanie jadrovej elektrárne v Paksi.⁷⁹ Tieto priateľské vzťahy silno kritizovala opozícia a požadovalo orientáciu a vylepšovanie vzťahov skôr s krajinami Západnej Európy a Európskej únie.

Súčasťou takýchto dôležitých procesov, do ktorých sú zapojení najvyšší predstavitelia štátu sú samozrejme politické debaty. Politické debaty majú za úlohu poskytnúť priestor na vyjadrenie svojho postoja k danej otázke, poprípade obhájiť svoje stanovisko pred širokou verejnosťou a takisto dáva možnosť proti argumentovať voči ostatným názorom. Zaujímavosťou tohto referenda bolo to, že sa neuskutočnila ani jedna politická debata s predmetom riešenia tejto otázky. Aj keď líder strany Jobbik, Gábor Vona, vyzval premiéra Viktora Orbána a predsedu socialistov Gyulu Molnára k tomu, aby sa stretli zoči voči v politickej debate. Obhajoval si to tým, že v civilizovaných krajinách je bežné, aby sa politické elity stretli pred uskutočnením takto závažného rozhodnutia. Poukázal aj na to, že Viktor Orbán sa vyhýba politickým debatám od parlamentných volieb v roku 2006, kedy sa stretol s Férenom Gyurcsánym v boji o kreslo premiéra a bol porazený.⁸⁰ Orbán túto výzvu samozrejme opäť odmietol, čo si odôvodnil tým, že referendum nie je nástrojom na presadzovanie straníckych záujmov. Gyula Molnár síce výzvu prijal, s poznámkou, že v debate sa nebude riešiť otázka referenda ale môžu sa riešiť iné

⁷⁷VELKEY, Robert. Positions, Oppositions And Point Of Views Of Hungarian Parties About Quota Referendum, Voting And Ruling Fidesz Party. In: <https://hungarytoday.hu/> [online]. [cit. 2018-04-25]. Dostupné z: <http://hungarytoday.hu/news/positions-oppositions-point-views-hungarian-parties-quota-referendum-voting-ruling-fidesz-party-30860>

⁷⁸Hungary - Russia Relations. In: <https://www.globalsecurity.org/index.html> [online]. [cit. 2018-04-25]. Dostupné z: <https://www.globalsecurity.org/military/world/europe/hu-forrel-ru.htm>

⁷⁹Why Putin needs Orbán. In: <https://www.politico.eu/> [online]. [cit. 2018-04-25]. Dostupné z: <https://www.politico.eu/article/why-vladimir-putin-needs-viktor-orban-russia-hungary/>

⁸⁰Vona kesztyűt dobott Orbánnak és Molnárnak. In: <https://www.index.hu/> [online]. [cit. 2018-04-25]. Dostupné z: https://index.hu/belfold/2016/09/23/kvotanepszavazas_nepszavazas_jobbik_vona_gabor_vita/

politické otázky.⁸¹ Debata sa tak nakoniec neuskutočnila, keďže bez účasti Viktora Orbána by chýbal jeden dôležitý článok a bola by bezpredmetná.

3.6. Výsledky Maďarského referenda o kvótach 2016

3.6.1. Priebeh referenda

V Maďarsku bolo zriadených 10 331 volebných staníc, kde mali občania možnosť vyjadriť svoj názor. Každá strana mala možnosť poslať 2 delegátov do každej volebnej komisie. Najväčší podiel mal samozrejme vládny Fidesz, s počtom delegátov 13 122, na druhom mieste boli socialisti, ktorí vyslali 3811 členov, kresťansko-demokratická strana sa zúčastnila 239 delegátmi, Jobbik 170 a liberálna strana LMP 41 delegátov.⁸² Tieto priepastné rozdiely boli spôsobené pasivitou ostatných strán. Opozícia poslala delegátov do menej ako 40% volebných obvodov, pretože zatiaľ čo jedna strana podporovala „nie“ kampaň, druhá zastávala neutrálny postoj a nechcela sa teda priamo fyzicky účastniť na priebehu referenda. Socialistická strana, kresťansko-demokratická strana a Jobbik sa napríklad vôbec nezúčastnili na referende vo volebnom obvode Győr-Ménfőcsanak-Sopron, ktorý pozostával zo 450 volebných komisií.⁸³ Socialisti sa báli možného podvodu s počítaním hlasov, preto sa spojili s Demokratickou koalíciou, stranou Együtt, liberálnou stranou Dialóg a stranou Moderného Maďarska, že vyšle svojich pozorovateľov pod vlajkou práve MSZP do volebných komisií aby sa predišlo prípadnému podvodu.⁸⁴

Politický analytik Róbert László tvrdil, že nedostatok ľavicových delegátov v komisiách vedie k zvýšeniu rizika podvodu čo je ľahko pochopiteľné. Hovorí, že maďarskému volebnému systému je možno dôverovať práve na základe toho, že sa tam stretávajú 2 rozdielne záujmové skupiny. Inak povedané, vo volebnej komisii by sa nemalo robiť nič bez toho, aby o tom

⁸¹ Rovnaké ako 77

⁸²Fidesz-MSZP-Jobbik 13 122 - 3 811 - 170. In: <https://www.index.hu/> [online]. [cit. 2018-04-25]. Dostupné z: https://index.hu/belfold/2016/09/19/fidesz-mszp-jobbik_13_122_-_3_811_-_170_szavazokori_delegaltak_szama_a_kvotanepszavazason/

⁸³SZABOLCS, Dull. Van olyan megye, ahol a baloldali delegáltak száma: nulla. In: <https://www.index.hu/> [online]. [cit. 2018-04-25]. Dostupné z: https://index.hu/belfold/2016/09/22/nepszavazas_baloldali_delegaltak_nulla/

⁸⁴Közösen ellenőrzi a népszavazást öt párt. In: <http://www.atv.hu/> [online]. [cit. 2018-04-25]. Dostupné z: <http://www.atv.hu/belfold/20160909-megegyeztek-kozosen-ellenorzi-a-nepszavazast-ot-ellenzeki-part>

zároveň nevedela jedna aj druhá strana.⁸⁵ To ale nemohlo platiť v niektorých volebných komisiách tohto referenda, keďže v niektorých komisiách mala zastúpenie len strana Fidesz.

Podľa blogu *Így Írnánk Mi*, ktorý píše maďarskí ústavní právnici, bola pravdepodobnosť podvodu až znepokojivá. Problém videli aj v tom, že hlasovať mohli občania, ktorí nemajú miesto bydliska v Maďarsku. Hovorí, že v takomto prípade je teoreticky možné, že bude hlasovať niekto, kto je mŕtvy, poprípade, že sympatizanti vládnucej strany pozbierajú volebné lístky, vyplnia ich a mohli by ich odoslať na príslušné zberné miesto. Nedostatok opozičných delegátov vo volebných komisiách mohol zapríčiniť nátlak na obyvateľov, ktorí voliť neprišli. Komisie s delegátmi jednej strany mohli tým pádom zistiť, kto sa nedostavil k hlasovaniu v referende a mohli použiť iné donucovacie prostriedky na ľudí, aby zaistili potrebnú účasť voličov na hlasovaní v referende.⁸⁶

3.6.2. Štatistiky

Pred začiatkom bolo zaregistrovaných 7 986 767 voličov, ktorý môžu odovzdať svoj hlas v referende priamo vo volebných staniach, ďalších 274 627 Maďarov mohlo hlasovať poštou a 11 231 voličov mohlo hlasovať na základe zahraničného zastúpenia. Na to, aby bolo referendum platné bolo potreba odovzdať minimálne 4 136 313 platných hlasov a tým pádom by sa dosiahla potrebná hranica k platnosti referenda.⁸⁷ Referendum dopadlo podľa očakávaní. Predvolebné prieskumy ukazovali vysoké percentuálne číslo „nie“ voličov, no takisto veľkú neistotu v otázke dostatočnej účasti na referende. Výsledok referenda bol nasledovný : referendum aj napriek zdrvivúcej prevahe „nie“ hlasov, ktoré sa dostali na hranicu 98,36 % (3 362 224 hlasov) proti 1,64 % (56 163 hlasov) za „áno“ bolo vyhlásené za neplatné kvôli nedostatočnej účasti voličov, ktorá dosiahla nedostačujúcich 44,08%, po odpočítaní neplatných hlasov dokonca 41,32%,⁸⁸ v číslach to znamená, že po sčítaní všetkých hlasov hlasovalo

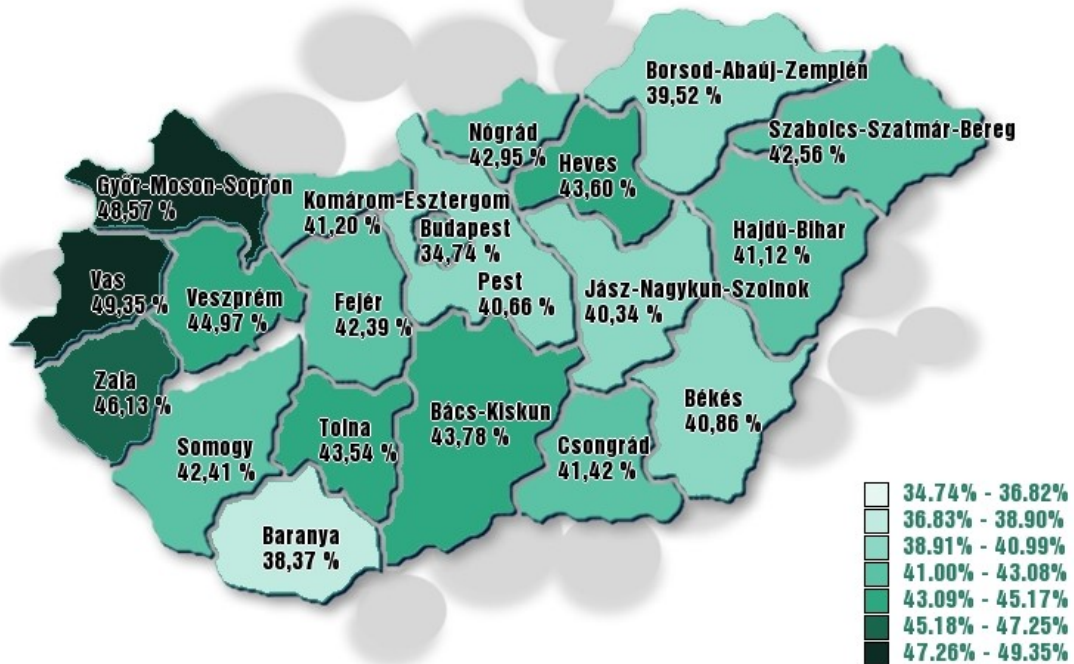
⁸⁵Lack of opposition delegates increases risk of fraud in October 2nd referendum. In: <https://budapestbeacon.com/> [online]. [cit. 2018-04-25]. Dostupné z: <https://budapestbeacon.com/lack-of-opposition-delegates-increases-risk-of-fraud-in-october-2nd-referendum/>

⁸⁶ Rovnake ako 82

⁸⁷ Minute on the result of the national referendum. In: <http://portal.valasztas.hu/> [online]. [cit. 2018-04-25]. Dostupné z: http://portal.valasztas.hu/dyn/onepsz201610/szavossz/en/eredm_e.html

⁸⁸Itt az októberi népszavazás hivatalos eredménye. In: <http://napi.hu/> [online]. [cit. 2018-04-25]. Dostupné z: https://www.napi.hu/magyar_gazdasag/itt_az_oktoberi_nepszavazas_hivatalos_eredmenye.622361.html

v referende 3 643 055 voličov a následne po odpočítaní neplatných hlasov, ktorých bolo 224 668 to bolo 3 418 387 voličov.⁸⁹

Volebná účasť v regiónoch Maďarska

Zdroj : portal.valasztas.hu⁹⁰

Na tomto obrázku môžeme vidieť, ako sa obyvatelia jednotlivých regiónov zúčastnili na referende. Najnižšiu účasť vykazovala Budapešť s 34,74 % a naopak najvyššiu región Vas, kde sa zúčastnilo 49,35 % voličov. Všeobecne regióny s najvyššou účasťou na referende sa nachádzali na západe Maďarska, teda v pohraničných oblastiach s Rakúskom, ktoré boli pred uzavretím hraníc značne postihnuté prílevom migrantom, pretože tranzitná trasa do Rakúska viedla práve ich regiónmi. Za malé prekvapenie môžeme považovať regióny na maďarsko-srbských hraniciach, Bács-Kiskun a Csongrád, ktoré boli pod veľkým nátlakom práve v časoch vyvrcholenia krízy, no účasť v nich sa vyšplhala na úroveň niekde medzi 41-44 %. Ak by sme postupovali na východ, môžeme si všimnúť, že všetky regióny skončili s veľmi nízkou účasťou oproti západným regiónom. Ak sa pozrieme na hlasovanie Maďarov zo zahraničia, ich účasť bola vysoká, keďže dosiahla 83,34 %. Z vyše 83 %, 7 745 voličov hlasovalo za odpoveď „nie“.

⁸⁹Number of valid ballot papers needed to the validity of the national referendum. In: <http://portal.valasztas.hu/> [online]. [cit. 2018-04-25]. Dostupné z: http://portal.valasztas.hu/dyn/onepsz201610/szavossz/en/ervenytaj_e.html

⁹⁰Data relating to the result of the national referendum. In: http://portal.valasztas.hu [online]. [cit. 2018-04-25]. Dostupné z: http://portal.valasztas.hu/dyn/onepsz201610/szavossz/en/eredind_e.html

čo na konci vykázalo 97,01 % a len 239 (2,99 %) voličov sa vyjadrilo za „áno“.⁹¹ Ani polovica občanov, ktorí mohli hlasovať poštou sa na tomto referende neparticipovali. Len 130 356 občanov z celkových 274 627 odoslalo svoje hlasy, čo bolo presne 47,47 %. Z týchto vyše 130 tisíc hlasov bolo 380 neplatných a tak celková počet započítaných hlasov po odpočítaní neplatných bol 129 944. Hlasovanie poštou ale ukázalo podporu „nie“ možnosti až v 99,23 % platných hlasov a len 0,77 % ľudí hlasovalo za „áno“.⁹²

Percentuálne vyjadrenie neplatných hlasov v jednotlivých regiónoch

Zdroj: valasztas.hu⁹³

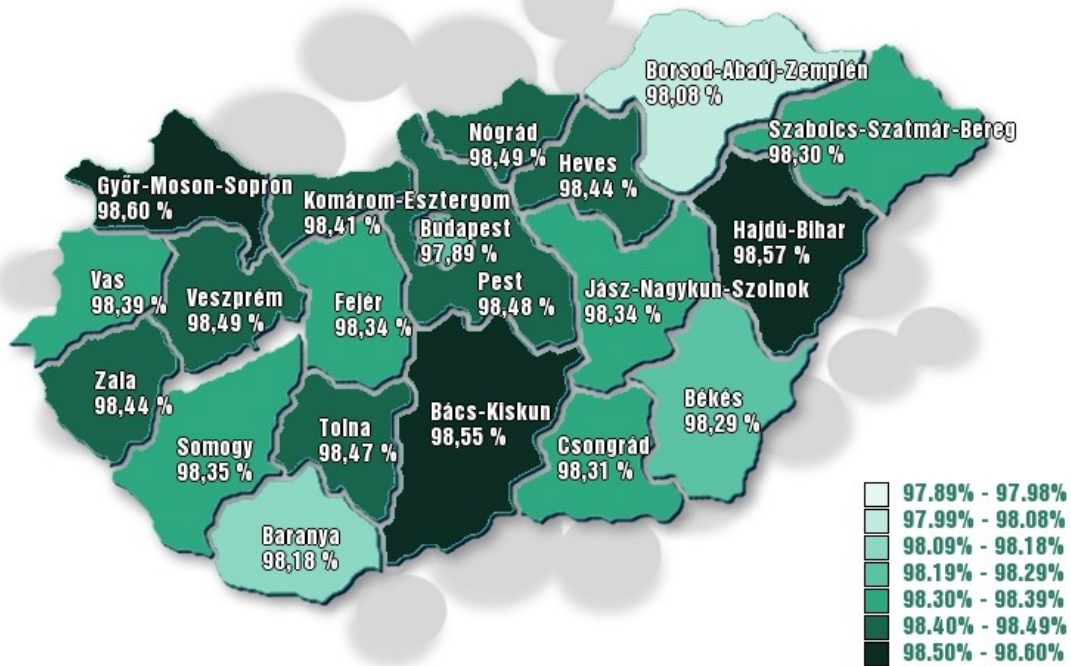
Aj v štatistike neplatných hlasov môžeme vidieť na prvom mieste Budapešť. Je to zrkadlo toho, že Orban s Fideszom majú dlhodobu najmenšiu voličskú základňu v Budapešti, čo sme mohli vidieť aj pri výsledkoch tohto ročných parlamentných volieb. V referende viac ako 11 % odovzdaných hlasov v Budapešti bolo braných ako neplatné, čo je priepastné číslo oproti druhému regiónu Csongrád, kde číslo dosiahlo niečo málo cez 7 %. Región Csongrád je tiež

⁹¹Minute on the counting of votes cast in foreign representations. In: <http://portal.valasztas.hu/> [online]. [cit. 2018-04-25]. Dostupné z: http://portal.valasztas.hu/dyn/onepsz201610/szavossz/en/kuvitjk_e.html

⁹²Minute on the counting of votes cast in foreign representations. In: <http://portal.valasztas.hu/> [online]. [cit. 2018-04-25]. Dostupné z: http://portal.valasztas.hu/dyn/onepsz201610/szavossz/en/leveltjk_e.html

⁹³ Országos népszavazás 2016. október 2.: Az országosan többséget kapott NEM. In: <http://www.valasztas.hu/dyn/onepsz201610/szavossz/hu/terossz.html> [online]. [cit. 2018-04-25]. Dostupné z: https://en.wikipedia.org/wiki/Hungarian_migrant_quota_referendum,_2016#/media/File:Referendum_in_Hungary_2016_-_invalid_ballots.png

oblasťou, kde je cítiť výraznejšia podpora maďarských socialistov ako v iných regiónoch, kde je Fidesz jedinou stranou, a to sa samozrejme premietlo aj do štatistík tohto referenda.⁹⁴

Výsledky hlasovania v jednotlivých regiónoch

Zdroj: portal.valasztas.hu⁹⁵

Podľa týchto štatistík môžeme vidieť, že aj napriek nízkym účastiám v pohraničných regiónoch so Srbskom drvivá väčšina ľudí, ktorí hlasovali bola za odpoveď „nie“. To isté platí aj s regiónom Gyoru. Tieto regióny dosahovali hodnotu cez 98,5 %. Budapešť, tak ako v každej štatistike, bola na tom s podporou referenda „najslabšie“, aj keď o hodnote 97,89 % sa to povedať nedá. Ak sa Viktor Orbán vyjadroval aj napriek neplatnosti referenda o víťazstve, tak to bolo práve kvôli tomu, že vo všetkých regiónoch Maďarska bol jednoznačne podporovaný jeho názor.

Veľký rozdiel nebol ani vo výsledkoch a postoji maďarských občanov k referendu z pohľadu miest a obcí. Jemnú prevahu v hlasovaní za „nie“ odpoveď mali obce, kedy celkové percento týchto hlasov dosiahlo hodnotu 98,45 % naproti čomu v mestách 98,26 %, čo je pri takýchto jednoznačných výsledkoch pre jednu odpoveď samozrejmosťou. Nemôžeme preto

⁹⁴Tájékoztató adatok az egyéni választókerületi (OEVK) eredményekről. In: <http://valasztas.hu/> [online]. [cit. 2018-04-25]. Dostupné z: <http://www.valasztas.hu/dyn/pv18/szavossz/hu/oevker.html>

⁹⁵Indicative data regarding the votes cast in the national referendum. In: <http://portal.valasztas.hu> [online]. [cit. 2018-04-25]. Dostupné z: http://portal.valasztas.hu/dyn/onepsz201610/szavossz/en/terossz_e.html

diverzifikovať Maďarsko na rozdielne názory v obciach a mestách, keďže podpora a postoj k referendu boli v oboch týchto útvaroch veľmi podobné.⁹⁶

3.7. Reakcie po referende

3.7.1. Domáca scéna

Parlamentné strany zaujali voči výsledkom referenda jasné stanovisko. Kresťansko-demokratická strana, tak ako aj Fidesz, považovali výsledky referenda za svoje víťazstvo aj napriek tomu, že referendum bolo neplatné. Opierali sa hlavne o to, že 98% voličov, ktorí prišli k volebným urnám hlasovalo za odpoveď „nie“. Už krátko po vyhlásení výsledkov sa Gergely Gulyás nechal počuť, že je to dokonca ohromujúce víťazstvo. Zdôrazňoval, že v referende vyjadrilo nesúhlas s migračnými kvótami viac ľudí, ako hlasovalo za vstup Maďarska do Európskej únie. Aj napriek tomu, že referendum nedosiahlo dostatočnú volebnú účasť ho považoval za víťazstvo z politického hľadiska, nie z právneho. Líder kresťanských demokratov, Zsolt Semjén, sa vyjadril, že vláda týmto referendom dostala do rúk mandát na obhajovanie krajiny pred povinnými kvótami. Takisto podotkol, že migranti sú takisto obeť krízy, no problém by sa mal riešiť pri jeho koreni, čo je v štátoch, ktoré sú ním najviac postihnuté a nie z Bruselu.⁹⁷

To, ako bude reagovať Viktor Orbán bolo jasné. Po oznámení výsledkov referenda vystúpil v centrále Fideszu na tlačovej konferencii vyhlásil, že Maďarsko môže byť hrdé na to, že ako jediná krajina je schopná postaviť sa migračnej otázke a vyjadriť svoj slobodný názor namiesto toho, aby sa v tichosti podriaďovalo Bruselu. Postavil proti sebe hlavné mesto Maďarska, Budapešť, a Brusel, kde dodal, že obyvatelia si jednoznačne vybrali mesto, ktoré má pre nich legitímne právo rozhodovať. Maďarsko podľa neho dostalo do rúk silnú zbraň, ktorú môže využiť vo svoj prospech v Európskom kontexte. Orbán takisto dodal, že Maďarsko pripravuje siedmu novelu ústavného zákona o právnej vôli maďarského národa. V celom svojom prejave ale nikde nespomína nízku volebnú účasť a na záver nedal priestor na otázky spojené s výsledkami referenda. Celá tlačová konferencia vysvitla ako veľmi sporná keďže novinári

⁹⁶Syntheses by types of settlements. In: <http://portal.valasztas.hu/> [online]. [cit. 2018-04-25]. Dostupné z: http://portal.valasztas.hu/dyn/onepsz201610/szavossz/en/teltipossz_e.html

⁹⁷Gulyás Gergely: Elsőprő győzelem a kényszerbetelepítés elutasítóinak. In: <http://magyarhirlap.hu/> [online]. [cit. 2018-04-25]. Dostupné z: http://magyarhirlap.hu/cikk/67681/Gulyas_Gergely_Elsopro_gyozelem_a_kenyszerbetelepites_elutasitoinak

mohli sledovať túto tlačovú konferenciu len z projektorov a nemohli byť na nej prítomní.⁹⁸ Manipulácia s národom pokračovala aj v nasledujúcich dňoch, kedy všetky parlamentne orientované médiá sa zamerali hlavne na vysoké percentá „nie“ hlasov a nikde nespomínali nízku volebnú účasť, poprípade priamu neplatnosť referenda.⁹⁹

Politický analytik, Tamas Boros, sa k celej veci s neplatnými výsledkami referenda vyjadril tak, že Orban svojím spôsobom preceňoval maďarské obyvateľstvo a to, ako sa ich názory menia na hlasy v referende. V spojení s kampaňou, ktorej hodnota dosiahla astronomickú sumu to síce je pre Orbana trápna porážka, no nie úplne katastrofická, keďže toto bola jeho prvá prehra v politike od roku 2006 a prvýkrát si nepresadil jeho záujmy.¹⁰⁰

Silný tlak na Orbana bol po referende vyvíjaný hlavne zo strany opozície. Najsilnejšia opozičná strana Jobbik a jej predseda Gábor Vona zaútočila na kampaň, keď ju nazvali arogantnou a manipulatívnu. V referende videli hlavne politické záujmy Orbana a Fideszu a preto nazval referendum len ako dosahovanie vlastných politických cieľov.¹⁰¹ Na parlamentnej schôdzi po referende Vona vyzval Orbana k tomu, aby odstúpil zo svojho premiérskeho kresla presne tak, ako to urobil David Cameron v otázke Brexitu. Obvinil Orbana z toho, že referendum citeľne oslabil pozíciu Maďarska v Európskej únii.¹⁰²

Gyula Molnár, predseda socialistickej strany označil referendum ako veľmi drahý prieskum verejnej mienky a dodal, že po nenávistej, ofenzívnej a zahanbujúcej kampani sa veci vrátia do starých koľají. Prišiel s riešením, že demokraticky orientované strany by mali v ďalších voľbách spojiť svoje sily a do každého volebného obvodu nominovať jedného spoločného kandidáta na boj proti strane Fidesz. Tento krok nazval ako nástroj oslobodenia maďarského

⁹⁸Orbán nagyszerű eredményről beszélt, és kezdeményezi az alaptörvény módosítását. In: <http://index.hu/> [online]. [cit. 2018-04-25]. Dostupné z:

https://index.hu/belfold/2016/10/02/kvotanepszavazas_orban_viktor_ertekeles_miniszterelnok_kormanyfo/

⁹⁹A legbetiltottabb szó ma reggel az érvénytelen. In: <http://comment.blog.hu/> [online]. [cit. 2018-04-25]. Dostupné z:

http://comment.blog.hu/2016/10/03/a_legbetiltottabb_szo_ma_reggel_az_ervenytelen

¹⁰⁰BULMAN, May. Hungary referendum against EU migrant quotas fails due to low turnout. In: <https://www.independent.co.uk/> [online]. [cit. 2018-04-25]. Dostupné z: <https://www.independent.co.uk/news/world/europe/hungary-referendum-eu-migrant-quotas-fails-low-turnout-a7342071.html>

¹⁰¹Vona szerint hatalmas öngólt rúgott Orbán a népszavazással. In: <https://www.hvg.hu/> [online]. [cit. 2018-04-25]. Dostupné z: http://hvg.hu/itthon/20161002_jobbik_vona_gabor_kvota_nepszavazas_orban_viktor

¹⁰²KOVÁCS, Daniel. VONA: ORBÁN VIKTOR BUKOTT POLITIKUS, AZ OTTHON MARADÓK NEKI ÜZENTEK. In: <https://www.alfahir.hu/> [online]. [cit. 2018-04-25]. Dostupné z: https://alfahir.hu/vona_orban_viktor_bukott_politikus_az_otthon_maradok_neki_uzentek

obyvateľstva od vládnych aktivít.¹⁰³ Napadol aj Orbanové vyjadrenie o plánovanej zmene ústavného zákona, pretože ak by mal byť ústavný zákon pozmenený na základe výsledkov neplatného referenda, tento proces by bol sám o sebe neústavný.¹⁰⁴

Ferenc Gyurcsány, predseda Demokratickej koalície nazval výsledky referenda ako úspech ľavicovo orientovaných strán v Maďarsku. Podobne ako Gábor Vona vyzval Orbana k rezignácii. Odstúpenie premiéra v takejto situácii považoval za samozrejmu vec v každom demokraticky založenom štáte.¹⁰⁵

Strany, ktoré bojkotovali referendum považovali jeho neplatnosť za svoj úspech. Viktor Szigetvári, predseda strany Együtt označil kampaň referenda za najdrahšiu a najviac klamlivú propagandu od maďarského prechodu k demokracii v roku 1989. Líder strany Moderného Maďarska, Lajos Bokros vyhlásil bojkot referenda ako úspešne ochránenie národnej cti a medzinárodnej prestíže. Jediný cieľ referenda bol podľa neho vyvolať v ľuďoch nenávisť a rozdeliť národ.¹⁰⁶

Jediná strana, ktorá otvorene a aktívne podporovala „áno“ odpoveď bola Maďarská liberálna strana. Predseda strany Gábor Fodor po referende vyhlásil, že jediným porazeným v tomto boji je Maďarsky štát, pretože nenávisť a xenofóbia, ktorú rozpútala kampaň medzi občanmi z dňa na deň nevymizne a už vôbec nevymizne bez stopy. Podľa neho sa Orban týmto referendom chcel stať vodcom euroskepticizmu v Európskej únii, no neúspech tohto referenda mu uštedril veľkú facku.¹⁰⁷

Úspešná bola aj mnou spomínaná strana Maďarského dvojchvostového psa, ktorej kampaň vyzývala k nesprávnemu vyplneniu volebných lístkov. Toto referendum zaznamenalo 6% neplatných hlasov, čo bolo najviac v histórii všetkých volieb v Maďarsku. Predseda Gergely

¹⁰³SZABOLCS, Dull. Érik az új balos összefogás, elkezdődött az MSZP és a DK összeborulása. In: <https://www.index.hu/> [online]. [cit. 2018-04-25]. Dostupné z: https://index.hu/belfold/2016/10/02/erik_az_uj_osszefogas_elkezdodott_az_mszp_es_a_dk_osszeborulasa/

¹⁰⁴Molnár Gyula: Le lehet győzni Orbán Viktort. In: <https://www.nepszava.hu/> [online]. [cit. 2018-04-25]. Dostupné z: <http://nepszava.hu/cikk/1107721-molnar-gyula-le-lehet-gyozni-orban-viktort>

¹⁰⁵Gyurcsány: Orbán kudarcot vallott. In: <https://infostart.hu/> [online]. [cit. 2018-04-25]. Dostupné z: http://inforadio.hu/belfold/2016/10/02/gyurcsany_orban_kudarcot_vallott/

¹⁰⁶Együtt-PM-MoMa: sikeres volt a bojkott. In: <https://napi.hu/> [online]. [cit. 2018-04-25]. Dostupné z: https://www.napi.hu/magyar_gazdasag/egyutt-pm-moma_sikeres_volt_a_bojkott.621844.html

¹⁰⁷Fodor Gábor: a mai napnak Magyarország a vesztese. In: <https://nepszava.hu/> [online]. [cit. 2018-04-25]. Dostupné z: <http://nepszava.hu/cikk/1107739-fodor-gabor-a-mai-napnak-magyarorszag-a-vesztese>

Kovács sa vyjadril, že vďaka tomuto výsledku Maďari vo svete ukázali, že nie sú slabá krajina.¹⁰⁸

3.7.2. Medzinárodná scéna

Bezprostredné reakcie na seba nenechali dlho čakať. Luxemburský minister zahraničných vecí Jean Asselborn označil výsledky referenda ako víťazstvo Maďarska a Európskej únie. Maďari podľa neho dali jasne najavo, že sú pro-európsky orientovaný národ.¹⁰⁹ Margaritis Schinas, hlavná hovorkyňa Európskej komisie podala neutrálne stanovisko. Povedala, že ak by referendum bolo právne platné, brali by výsledok v úvahu, referendum platné ale nebolo a to beru tak isto v úvahu.¹¹⁰ Prezident Európskej komisie, Jean-Claude Juncker, sa na konferencii v Paríži, ktorá sa konala po referende vyjadril, že rozhodnutia o prerozdelení kvótach bolo prijaté väčšinou a ak by každý štát, ktorý s rozhodnutiami nesúhlasí vyhlásil referendum, bolo by nemožné efektívne ovládať Európsku úniu.¹¹¹ Prezident Európskeho parlamentu, Martin Schulz, kritizoval maďarskú vládu za to, že sa snažila vykresliť neúspech referenda ako potvrdenie neúčasti na relokačnom pláne žiadateľov o azyl. Povedal, že Maďari ukázali svoj postoj k tejto otázke tým, že sa na referende nezúčastnili alebo že odovzdali neplatné hlasy. Schulz videl referendum len ako nástroj presadenia domácich politických záujmov čo vďaka uvedomenému maďarskému ľudu zlyhalo. Takisto vyzval Maďarsko, aby začalo efektívne spolupracovať pri riešení problémov a veľkých výziev, ktorým čelí Európa a ktorými je aj otázka migračnej krízy.¹¹²

Na druhej strane, rakúsky minister zahraničných vecí, Sebastian Kurz, sa vyjadril, že počet „nie“ hlasov je oveľa dôležitejší ako to, že referendum skončilo ako neplatné a takisto vyzdvihol, že v tomto referende volilo viac ľudí, ako v roku 2003 v referende o vstupe do

¹⁰⁸Kétfarkú kutya: Nem lettünk annyira béna ország, mint amennyire a kormány szeretné, hogy legyünk. In: <https://444.hu/> [online]. [cit. 2018-04-25]. Dostupné z: <https://444.hu/2016/10/03/ketfarku-kutya-nem-lettunk-annyira-bena-oroszag-mint-amennyire-a-kormany-szeretne-hogy-legyunk>

¹⁰⁹DÁNIEL, Rényi Pál. A luxemburgi külügyminiszter szerint a magyarok európaiabbak kormányuknál. In: <https://444.hu/> [online]. [cit. 2018-04-25]. Dostupné z: <https://444.hu/2016/10/02/jean-asselborn-a-magyarok-europaiabbak-kormanyuknal>

¹¹⁰Európai Bizottság: a magyar kormány dolga eldönteni, mit kezd a népszavazás eredményével. In: <https://24.hu/> [online]. [cit. 2018-04-25]. Dostupné z: <https://24.hu/belfold/2016/10/03/europai-bizottsag-a-magyar-kormany-dolga-eldonteni-mit-kezd-a-nepszavazas-eredmenyével/>

¹¹¹Juncker rages against the UK and Hungary. In: <https://www.euractiv.com/> [online]. [cit. 2018-04-25]. Dostupné z: <https://www.euractiv.com/section/uk-europe/news/juncker-rages-against-the-uk-and-hungary/>

¹¹²Martin Schulz: Hungary needs to start cooperating constructively with the EU. In: <https://budapestbeacon.com/> [online]. [cit. 2018-04-25]. Dostupné z: <https://budapestbeacon.com/martin-schulz-hungary-needs-to-start-cooperating-constructively-with-the-eu/>

Európskej únie. Kritizoval politiku nemeckej kancelárky Angely Merkelovej a takisto varoval pred odsúdením maďarskej vlády. Relokačný plán označil ako nerealistický. Podľa neho by sa nekonalo v Maďarsku žiadne referendum, ak by od začiatku nebola celá migračná politika smerovaná na presídlenie utečencov ale na ochranu vonkajších hraníc.¹¹³ Nigel Farage zase na svojom twitterovom účte pridal ironický príspevok: „Počúvaš, pani Merkelová?“¹¹⁴, v ktorom odkazoval na výsledky maďarského referenda a na vysoké percento hlasov proti migračným kvótam.

3.8. Dopady referenda

Zámer Európskej únie v presídlení žiadateľov o azyl sa ukázal ako neúspešný aj keď v roku 2015 bol tento plán prijatý. K 16.máju 2017 bolo presídlených len 18 418 migrantov z celkových plánovaných 120 000, pričom koniec presídľovania mal podľa plánu nastať v septembri 2017.¹¹⁵ Nesúhlas s kvótami už pri začiatkoch vyjadrila Česká republika, Maďarsko, Slovenská republika a Rumunsko, pričom po čase sa k nim pridalo Poľsko. Maďarsko sa spolu so Slovenskom preto rozhodli napadnúť plán presídľovania na Európskom súdnom dvore, pretože toto rozhodnutie považovali ako ohrozenie ich suverenity a kontroly vonkajších hraníc. Ich žaloba bola ale 6. septembra 2017 zamietnutá a teda podľa rozhodnutia by mali tieto krajiny začať prijímať potrebné opatrenia na splnenie plánu.¹¹⁶ Maďarský minister zahraničných vecí, Péter Szijjártó označil toto konanie Bruselu ako za vydieranie a jasne vyjadril, že Maďarsko sa nebude podriaďovať týmto nariadeniam.¹¹⁷ Zamietnutie ich žaloby na Európskom súdnom dvore označil ako nezodpovedné a poburujúce a vyhlásil, že Maďarsko bude naďalej pokračovať v blokovaní migrantov a označil konanie Európskej únie ako „znásilnenie práva“.¹¹⁸ Maďarsko a Poľsko aj napriek tomuto rozhodnutiu neprijali do

¹¹³Sebastian Kurz: "Orbans Politik nicht verurteilen". In: <http://www.nachrichten.at/> [online]. [cit. 2018-04-25]. Dostupné z: <http://www.nachrichten.at/nachrichten/politik/aussenpolitik/Sebastian-Kurz-Orbans-Politik-nicht-verurteilen;art391,2362822>

¹¹⁴FARAGE, Nigel. [Stunning results in Hungary...] In: Twitter [online]. 13:58 – 2.10.2016 [cit. 2018-04-25]. Dostupné z: https://twitter.com/Nigel_Farage/status/782686155682750464

¹¹⁵Relocation and Resettlement: Commission calls on all Member States to deliver and meet obligations. In: <http://europa.eu/> [online]. [cit. 2018-04-25]. Dostupné z: http://europa.eu/rapid/press-release_IP-17-1302_en.htm

¹¹⁶CARLSON, Melissa, Laura Viktoria JAKLI a Katerina LINOS. Hungary and Slovakia challenged Europe's refugee scheme. They just lost badly. In: <https://www.washingtonpost.com/> [online]. [cit. 2018-04-25]. Dostupné z: https://www.washingtonpost.com/news/monkey-cage/wp/2017/09/08/hungary-and-slovenia-challenged-europes-refugee-scheme-they-just-lost-badly/?noredirect=on&utm_term=.b916c822d370

¹¹⁷NIELSEN, Nikolaj a Eszter ZALAN. Czech Republic, Hungary, Poland face EU sanctions on migrants. In: <https://euobserver.com/> [online]. [cit. 2018-04-25]. Dostupné z: <https://euobserver.com/migration/138216>

¹¹⁸BERSCHENS, Ruth, Jean-Michel HAUTEVILLE, Gerd HÖHLER a Hans-Peter SIEBENHAAR. EU Refugee Quotas Failing Despite Landmark Ruling. In: <https://global.handelsblatt.com/> [online]. [cit. 2018-04-25]. Dostupné z: <https://global.handelsblatt.com/politics/eu-refugee-quotas-failing-despite-landmark-ruling-823289>

dnešného dňa ani jedného migranta, zatiaľ čo Slovenská republika ich prijala 16 a Česká republika 12.¹¹⁹ Situácia sa v priebehu mesiacov nijako nezmenila a koncom roka 2017 prvý podpredseda Európskej komisie avizoval právne kroky voči Česku, Maďarsku a Poľsku, ktoré aj napriek potvrdeniu zamietnutou žalobou v septembri 2017. Tento proces môže ale trvať až 18 mesiacov a jeho výsledok je teda v nedohľadne. Krajiny na túto žalobu môžu samozrejme reagovať a prvé kroky by mohli uzrieť svetlo sveta koncom roka 2018.¹²⁰

3.8.1. *Parlamentné voľby 2018*

Parlamentné voľby 2018 boli samozrejme prudko ovplyvnené migračnou krízou a referendom, ktoré prebiehalo v predchádzajúcom volebnom období. Koalícia Fideszu a kresťansko-demokratickej strany získala v predchádzajúcom volebnom období 44,54% hlasov čo im postačovalo na 133 kresiel v parlamente a tým pádom dosiahla spodnú hranicu potrebnej 2/3 ústavnej väčšiny.¹²¹ Veľké očakávania boli práve od parlamentných volieb, ktoré sa konali 8. apríla 2018. Tieto voľby boli nespochybniteľne ovplyvnené práve pretrvávajúcou migračnou krízou a mnoho odborníkov a opozícia označili práve iniciatívu referenda, kampaň a vyhlásenia v médiách ako realizáciu politických cieľov Viktora Orbána. Viktor Orbán postavil predvolebnú kampaň na otázkach migračnej politiky a tvrdo zastával negatívny postoj voči opozícii. V médiách sa vyjadril, že Maďarsko nemôže prijať ani jedného migranta.¹²² Maďarsko má v posledných rokoch rastúcu ekonomiku, sociálne podmienky na život sa zlepšujú a Orbán efektívne využíva anti-imigračnú kampaň vo svoj prospech. Počas kampane pred parlamentnými voľbami zaznelo množstvo tvrdých výrokov na maďarského miliardára, filantropa a finančníka Georga Sorosa. Orbán Sorosa vo svojej kampani obviňoval z organizovania a financovania protestov v Maďarsku a z nabádania moslimských migrantov na záplavu Maďarska. Označil ho za človeka, ktorý zničil milióny životov v celej Európskej únii.¹²³ Orbán viackrát počas predvolebnej kampane obvinil Sorosa z toho, že sa snaží

¹¹⁹MARTIN, David. The EU migrant relocation and resettlement scheme - what you need to know. In: <https://dw.com/> [online]. [cit. 2018-04-25]. Dostupné z: <http://www.dw.com/en/the-eu-migrant-relocation-and-resettlement-scheme-what-you-need-to-know/a-40378909>

¹²⁰KOLÁR, Tomáš. Európska komisia zažalovala Maďarsko, Česko a Poľsko pre kvóty na utečencov. In: <https://dennikn.sk/> [online]. [cit. 2018-04-25]. Dostupné z: <https://dennikn.sk/989278/europska-komisia-zazalovala-madarsko-cesko-a-polsko-pre-kvoty-na-utecencov/>

¹²¹ILONSZKI, Gabriella a Réka VÁRNAGY. Parliamentary elections in Hungary, 2014. In: <https://www.sciencedirect.com/> [online]. [cit. 2018-04-25]. Dostupné z: <https://www.sciencedirect.com/science/article/pii/S0261379415300767>

¹²²Nem engedhetünk be egyetlen migránst sem. In: <http://www.miniszterelnok.hu/> [online]. [cit. 2018-04-25]. Dostupné z: <http://www.miniszterelnok.hu/nem-engedhetunk-be-egyetlen-migranst-sem/>

¹²³HENLEY, Jon. George Soros: financier, philanthropist – and hate figure for the far right. In: <https://www.theguardian.com/international> [online]. [cit. 2018-04-25]. Dostupné z:

podkopat' suverenitu maďarského národa, na čo mu Soros odpovedal tým, že maďarská vláda sa snaží zavádzať svojich občanov, demokraciu a právny štát.¹²⁴ Maďarska vláda dokonca pripravila návrhy zákona, ktoré nazvali „STOP SOROS“ a týkali sa mimovládnych organizácií. V prípade, že by Fidesz vo voľbách obhájil svoju pozíciu, tieto zákony by mohli získať platnosť a znamenalo by to, že by sa všetky mimovládne organizácie spojené s migráciou museli zaregistrovať na ministerstve vnútra s tým, že by mohli byť zamietnuté. Všetky financovania týchto organizácií zo zahraničia a zahraničné dary by boli zdaňované vo výške 25 %.¹²⁵ To, aká dôležitá bola pre Orbana táto anti-kampaň môžeme vidieť aj vo financiách, keďže len samotná predvolebná kampaň proti Sorosovi stála 100 miliónov eur.¹²⁶ Tak, ako sme mohli vidieť silnú propagandistickú kampaň v otázkach referenda, následne proti Georgovi Sorosovi môžeme povedať, že v nastolenom trende Fidesz pokračoval aj v parlamentných voľbách a výrazne tým oslabil opozíciu a Orban posilnil svoju pozíciu a pokračoval vo vykresľovaní sa ako ochranca maďarského národa. Ak teda budeme brať v úvahu to, že celá iniciatíva a proces referenda bolo pre koalíciu Fideszu len naplňovanie si svojich politických cieľov musíme skonštatovať, že to bolo úspešné. Vo voľbách obhájili prvé miesto a dokonca si oproti minulému volebnému obdobiu polepšili. Fidesz-KDNP získalo 49,21% hlasov čo bolo drtivé víťazstvo pred druhou stranou Jobbik, ktorá získala 19,22%.¹²⁷ Ak si to prepočítame na kreslá v parlamente tak si Fidesz o jedno kreslo polepšil, keďže tento výsledok mu dáva 134 kresiel, čo dáva 67,34%, a tým pádom aj potrebnú 2/3 ústavnú väčšinu.¹²⁸

<https://www.theguardian.com/business/2018/feb/08/george-soros-demonised-by-populists-nationalists-and-right-wing-press>

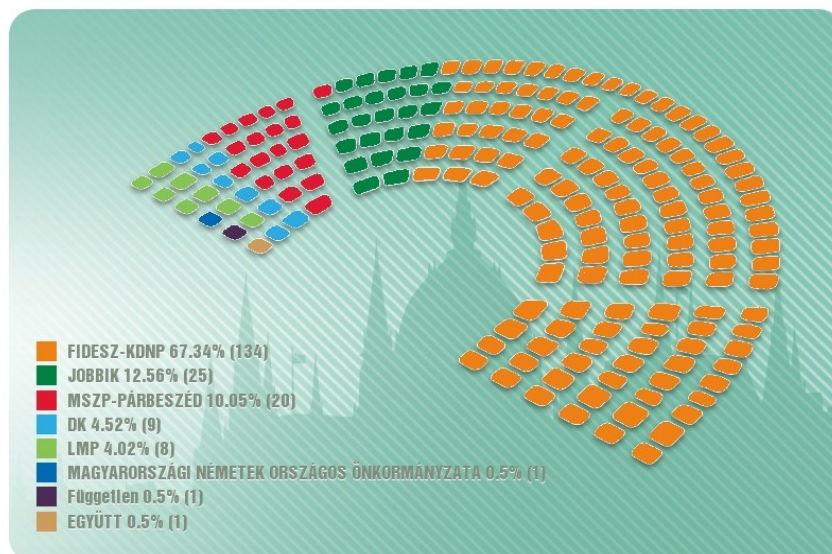
¹²⁴ Hungary steps up anti-Soros crackdown ahead of election. In: <https://www.politico.eu/> [online]. [cit. 2018-04-25]. Dostupné z: <https://www.politico.eu/article/hungary-steps-up-anti-soros-crackdown-ahead-of-election/>

¹²⁵ WALKER, Shaun. Orbán: election victory gives us mandate to pass 'Stop Soros' laws. In: <https://www.theguardian.com/> [online]. [cit. 2018-04-25]. Dostupné z: <https://www.theguardian.com/world/2018/apr/10/orban-election-victory-gives-us-mandate-to-pass-stop-soros-laws>

¹²⁶ PATRICOLO, Claudia. Hungary's Anti-Soros Campaign Cost 100 Million Euros. In: <http://emerging-europe.com/> [online]. [cit. 2018-04-25]. Dostupné z: <http://emerging-europe.com/in-brief/hungarys-anti-soros-campaign-cost-100-million-euros/>

¹²⁷ Tájékoztató adatok az országos listás választás eredményéről. In: <http://www.valasztas.hu/> [online]. [cit. 2018-04-25]. Dostupné z: <http://www.valasztas.hu/dyn/pv18/szavossz/hu/orszlist.html>

¹²⁸ Tájékoztató adatok az országgyűlés összetételéről. In: <http://www.valasztas.hu/> [online]. [cit. 2018-04-25]. Dostupné z: <http://www.valasztas.hu/dyn/pv18/szavossz/hu/150.html>

Rozdelenie kresiel v parlamente podľa výsledku volieb

Zdroj: valasztas.hu¹²⁹

Ak teda vezmeme v úvahu to, aký dopad malo referendum na domácu politiku Maďarska a či eventuálne neúspech referenda oslabil pozíciu Viktora Orbána, musíme jasne konštatovať pravý opak. Fidesz si oproti predchádzajúcemu volebnému obdobiu dokonca prilepšil a výsledok týchto volieb mal dopad hlavne na opozičné strany. Neúspech opozičných strán zapríčinil rezignáciu predsedu v poradí druhej strany Jobbik, Gábora Vonu a spolu s ním odstúpilo celé vedenie Maďarskej socialistickej strany.¹³⁰

¹²⁹ Rovnaké ako 122

¹³⁰Hungary elections: Prime Minister Viktor Orban declares victory. In: <https://www.aljazeera.com/> [online]. [cit. 2018-04-25]. Dostupné z: <https://www.aljazeera.com/news/2018/04/hungary-elections-high-voter-turnout-polls-close-180408175123640.html>

4. Záver

Ak sa pozrieme na referendum ako celok od jeho počiatku až po súčasnosť, migračná politika Maďarska a postoj Viktora Orbána sa nezmenil, naopak maďarská vláda pokračuje v radikálnych vyjadreniach voči Európskej únii. Referendum prebehlo v súlade s Maďarskou ústavou aj napriek tomu, že položená otázka bola často napádaná ako manipulatívna. Cieľom referenda bolo jednoznačne ukázať postoj maďarského národa k prerozdeľovacím kvótam a využiť to ako nástroj proti akciám Európskej únie. Maďarské obyvateľstvo počas celej kampane vykazovalo jednoznačnú podporu maďarskej vláde aj vďaka silnej propagandistickej kampani po celej krajine. Referendum ale stroskotalo na nízkej volebnej účasti tak ako predpokladali predvolebné prieskumy a tak môžeme považovať aj anti-kampaň voči referendu za úspešnú. *Je ale otázne, ako by sme mohli odpovedať na prvú výskumnú otázku, či pri nedostatočnej účasti môžeme považovať referendum za vyjadrenie vôle ľudu. Ak sa pozrieme na celý tento proces laickými očami, je nám jasné, že ak referendum nenadobudlo právnu platnosť je neúspešné a vôľa ľudu je teda inak. Výsledky ale odzrkadlili maďarský názor na problematiku migrantov. Výsledky referenda sú síce silná zbraň pre vládu a boj proti nariadeniam z Bruselu, no ak nemajú právnu platnosť nedajú sa aplikovať do reálneho života. Referendum bolo iniciované z vôle maďarskej vlády a jej poslancov, ktorá využívala propagandistickú kampaň, v ktorej oslovovala široké masy ľudí a často sa ich snažila manipulovať nepravdivými vyjadreniami. Referendum sa teda nekonalo primárne z vôle ľudu, ale hlavný iniciátor bola vláda. Takisto spôsob, akým bola otázka položená bol manipulatívny a občanov zavádzal k jednoznačnej odpovedi. Nedostatočná účasť na referende v porovnaní s volebnou účasťou v parlamentných voľbách 2018 nám dokazuje to, ako pasívne sa postavilo maďarské obyvateľstvo k referendu o kvótach 2016 aj napriek tomu, že v parlamentných voľbách 2018 vyjadrilo jasnú podporu vláde. Určitý úspech zaznamenali aj strany ktoré podporovali bojkot referenda, no podľa výsledkov volieb 2018 môžeme vidieť, že si nepolepšili a tým pádom maďarské obyvateľstvo v referende zostalo skôr pasívne, ako by zmenilo politickú orientáciu. Orbán označoval referendum za svoje víťazstvo aj napriek tomu, že k urnám sa nedostavilo ani 50% voličov, no percentuálne vyjadrenie výsledkov ukázalo jednoznačný občiansky postoj. Orbána napádalo počas kampane viacero domácich aj zahraničných politikov, že referendum využíva len na presadenie svojich politických cieľov a pripravuje si základňu pre parlamentné voľby 2018. Z výsledkov referenda môžeme vyčítať aj to, že Maďarsko je jednotný národ a názorové prúdy sa z hľadiska regiónov neodlišujú a väčšina obyvateľov, ktorí v referende hlasovali zaujala jednotný postoj bez ohľadu na geografickú*

polohu ich bydliska. Maďarsko je jednoznačne najväčším kritikom Európskej únie v otázkach migračnej krízy spomedzi všetkých členských štátov. Od začiatku migračnej krízy nastal veľký boj medzi úniou a maďarskou vládou, ktorý zatiaľ nemá víťaza. *A aký malo vlastne referendum dopad na maďarskú politiku? Bolo nejasné, čo spôsobí referendum v danom volebnom období, či sa pozícia Viktora Orbána oslabí alebo naopak posilní. Jedna možnosť bola taká, že v prípade neúspešného referenda bude maďarský ľud považovať vládu za neschopnú vyjadrenia nesúhlasu s danou problematikou a bude to považovať ako zlyhanie, a druhá, že podporia iniciatívu referenda a budú to považovať ako možnosť participácie na vykonávaní európskej politiky. Európska únia podnikla právne kroky voči štátom, ktoré nerešpektovali plán o premiestňovaní utečencov no ani to nezmenilo postoj maďarskej vlády k otázke migrantov. Navyiac, v parlamentných voľbách v apríli tohto roku, Fidesz-KDNP na čele s Orbánom ešte posilnili a opäť získali potrebnú ústavnú väčšinu a tak môžeme predpokladať, že silné xenofóbne a proti-európske nálady budú mať stúpajúcu tendenciu. Maďarské postavenie v Európskej únii preto zostáva nezmenené aj keď úmysly boli iné. Orbán si od referenda sľuboval silnejšie postavenie, čo by v prípade platnosti referenda s najväčšou pravdepodobnosťou aj nastalo, no nízka volebná účasť mu tento plán prekazila. Maďarsko sa teda postavilo na čelo súperov Bruselu z radov členských štátov. Najsilnejším podporovateľom Maďarska a Viktora Orbána je Poľsko, za ktorého sa Maďarsko postavilo pri jeho súdnych reformách, s ktorými nesúhlasil Brusel a označil ich ako narušenie právneho štátu, naopak proti jeho politike sa postavila väčšina zvyšných krajiny Európskej únie. Viktor Orbán vďaka výhre v parlamentných voľbách neplánuje upustiť od nastoleného trendu a plánuje ďalej bojovať proti nariadeniam Bruselu a rok 2018 označil ako za rok, kde ho čaká veľa tvrdých bojov. Vymedzovanie sa Maďarska proti „Bruselskému diktátu“ teda bude pokračovať aj naďalej a až súdne procesy nám ukážu to, akým smerom sa bude tento konflikt ďalej uberať.*

Summary

If we look at the referendum as a whole from its beginning to the present, Hungary's migration policy and Viktor Orbán's attitude have not changed; on the contrary, the Hungarian government is continuing to make radical statements to the European Union. The referendum was conducted in accordance with the Hungarian Constitution, despite the fact that the question was often challenged as manipulative. The aim of the referendum was to unequivocally show the attitude of the Hungarian nation on the distribution of quotas and to use it as a tool against the actions of the European Union. The Hungarian population throughout the campaign has been unequivocally support for the Hungarian government, thanks to a strong propaganda campaign across the country. But the referendum has ruined the low electoral participation as predicted by the pre-election polls, so we can also consider the anti-referendum campaign a successful one. Orbán called the referendum for its victory despite the fact that 50% of voters did not attend, but a percentage of the results showed a clear civic attitude. Orbán was all the time during referendum process challenged by a number of domestic and foreign politicians during the campaign, saying that the referendum was used only to promote his political goals and as a preparation for the 2018 parliamentary elections. From the results of the referendum, we can also conclude that Hungary is a united nation and the opinion streams do not differ from region to region because the majority of the people who voted in the referendum took a united stance regardless of the geographical location of their place of residence. Hungary is clearly the biggest critic of the European Union in matters of migration from all member states. Since the start of the migration crisis, there has been a major struggle between the union and the Hungarian government, which has no winner yet. The stance of Hungary against the "Brussels dictate" will therefore continue, and the judicial processes will show us the direction in which this conflict will continue.

5. Zoznam literatúry a zdroje

Odborná literatúra

BARTÁKOVÁ, Petra. Referenda ve vybraných zemích [online]. Parlament České republiky, 2006 [cit. 2018-04-25]. Dostupné z: <http://www.psp.cz/doc/00/02/05/00020542.pdf> ; so súhlasom JUDr. PhDr. Petr Kolář, Ph.D.

FILIP, Jan a Jan SVATONĚ. Státověda. 5. vyd. Praha: Wolters Kluwer Česká republika, 2011.

HOLLÄNDER, Pavel. Základy všeobecné státovědy / Pavel Holländer. 1995. ISBN 8085305321.

Nohlen, D & Stöver, P (2010) Elections in Europe: A data handbook, s.912-913 ISBN 978-3-8329-5609-7

PECHANEC, Pavel. Přímá demokracie v České republice. Vyd. 1. Praha: Wolters Kluwer Česká republika, 2011. Právní monografie (Wolters Kluwer ČR).

QVORTRUP, Mads. *Referendums and ethnic conflict* / Matt Qvortrup. 2014. ISBN 9780812209327.

SARTORI, Giovanni. *Teória demokracie. Bratislava : Archa, 1993.* ISBN 80-7115-049-5.

The Fundamental Law of Hungary, National Referendums; Article 8 [online]. [cit. 2018-02-22].

Dostupné z: <http://www.kormany.hu/download/e/02/00000/The%20New%20Fundamental%20Law%20of%20Hungary.pdf>

Ústava SR, č. 460/1992 čl. 98(1)

Ústavní zákon č. 515/2002 Sb., o referendu o přistoupení České republiky k Evropské unii

VERHULST, Jos; NIJEBOER, Arjen (2007): Priama demokracia fakty a argumenty k zavedeniu občianskej iniciatívy a referenda. Brusel: Democracy International. ISBN

9789078820055. Dostupné online: <http://www.arjennijeboer.nl/wp-content/uploads/dd-slowaaks.pdf>

Ústava SR, č. 460/1992 čl. 98(1)

Ústavní zákon č. 515/2002 Sb., o referendu o přistoupení České republiky k Evropské unii

Internetové zdroje

A JOBBIK A BETELEPÍTÉSI KVÓTA ELLENI SZAVAZÁSRA BUZDÍT. In: <https://magyaridok.hu/> [online]. [cit. 2018-04-25]. Dostupné z: <https://magyaridok.hu/belfold/jobbik-betelepitesi-kvota-elleni-szavazasra-buzdit-809296/>

A kormány után a Kétfarkú Kutya Párt költ legtöbbet a népszavazásos kampányra. In: <https://index.hu/> [online]. [cit. 2018-04-25]. Dostupné z: https://index.hu/belfold/2016/08/29/az_ellenzeki_partok_kozul_a_ketfarku_kutyapart_kolt_le_gtobbet_nepszavazasos_kampanyra/

A legbetiltottabb szó ma reggel az érvénytelen. In: <http://comment.blog.hu/> [online]. [cit. 2018-04-25]. Dostupné z: http://comment.blog.hu/2016/10/03/a_legbetiltottabb_szo_ma_reggel_az_ervenytelen

A MIÉP állásfoglalása egyben azt jelenti, hogy még létezik a párt. In: <http://hvg.hu/> [online]. [cit. 2018-04-25]. Dostupné z: http://hvg.hu/itthon/20160919_Most_vegre_megtudhatja_hogy_mit_gondol_a_bevandorlasrol_a_MIEP

A 2008-ASHOZ HASONLÓ SIKER LEHET A KVÓTAREFERENDUM. In: <http://nezopontintezet.hu/> [online]. [cit. 2018-04-25]. Dostupné z: <http://nezopontintezet.hu/analysis/2008-ashoz-hasonlo-siker-lehet-kvotareferendum/>

Angela Merkel calls for new rules for distributing asylum seekers in Europe. In: <https://www.telegraph.co.uk/> [online]. [cit. 2018-04-25]. Dostupné z: <https://www.telegraph.co.uk/news/worldnews/europe/germany/11561430/Angela-Merkel-calls-for-new-rules-for-distributing-asylum-seekers-in-Europe.html>

Asylum and first time asylum applicants by citizenship, age and sex Annual aggregated data (rounded). In: <http://ec.europa.eu/eurostat/data/> [online]. [cit. 2018-04-25]. Dostupné z: http://appsso.eurostat.ec.europa.eu/nui/show.do?dataset=migr_asyappctza&lang=en

BENCE, György a Gábor LÁSZLÓ. Orbán Viktor: Szeretem ezt az országot, és nem szeretném, ha külső parancsra valaki megváltoztatná. In: <https://origo.hu/> [online]. [cit. 2018-04-25]. Dostupné z: <http://www.origo.hu/itthon/20160921-orban-viktor-interju.html>

BERSCHENS, Ruth, Jean-Michel HAUTEVILLE, Gerd HÖHLER a Hans-Peter SIEBENHAAR. EU Refugee Quotas Failing Despite Landmark Ruling. In: <https://global.handelsblatt.com/> [online]. [cit. 2018-04-25]. Dostupné z: <https://global.handelsblatt.com/politics/eu-refugee-quotas-failing-despite-landmark-ruling-823289>

BERSHIDSKY, Leonid. Hungary's Manipulative Referendum. In: <http://www.bloomberg.com/> [online]. [cit. 2018-04-25]. Dostupné z: <https://www.bloomberg.com/view/articles/2016-07-05/hungary-s-manipulative-referendum>

BIRNBAUM, Michael a Robert SAMUELS. From west to east, Europe tightens borders as refugees scramble. In: <https://www.washingtonpost.com/> [online]. [cit. 2018-04-25]. Dostupné z: https://www.washingtonpost.com/world/border-controls-tighten-across-europe-in-bid-to-stem-refugee-flow/2015/09/14/ac05d804-5a62-11e5-8475-781cc9851652_story.html?noredirect=on&utm_term=.dca5bf365f60

BITOULAS, Alexandros a Piotr JUCHNO. Asylum in the EU Member States Record number of over 1.2 million first time asylum seekers registered in 2015 Syrians, Afghans and Iraqis: top citizenships. In: <http://ec.europa.eu/> [online]. [cit. 2018-04-25]. Dostupné z: <http://ec.europa.eu/eurostat/documents/2995521/7203832/3-04032016-AP-EN.pdf/790eba01-381c-4163-bcd2-a54959b99ed6>

BULMAN, May. Hungary referendum against EU migrant quotas fails due to low turnout. In: <https://www.independent.co.uk/> [online]. [cit. 2018-04-25]. Dostupné z:

<https://www.independent.co.uk/news/world/europe/hungary-referendum-eu-migrant-quotas-fails-low-turnout-a7342071.html>

CARLSON, Melissa, Laura Viktoria JAKLI a Katerina LINOS. Hungary and Slovakia challenged Europe's refugee scheme. They just lost badly. In: <https://www.washingtonpost.com/> [online]. [cit. 2018-04-25]. Dostupné z: https://www.washingtonpost.com/news/monkey-cage/wp/2017/09/08/hungary-and-slovenia-challenged-europes-refugee-scheme-they-just-lost-badly/?noredirect=on&utm_term=.b916c822d370

Data relating to the result of the national referendum. In: <http://portal.valasztas.hu> [online]. [cit. 2018-04-25]. Dostupné z: http://portal.valasztas.hu/dyn/onepsz201610/szavossz/en/eredind_e.html

DÁNIEL, Rényi Pál. A luxemburgi külügyminiszter szerint a magyarok európaiabbak kormányuknál. In: <https://444.hu/> [online]. [cit. 2018-04-25]. Dostupné z: <https://444.hu/2016/10/02/jean-asselborn-a-magyarok-europaiabbak-kormanyuknal>

DÁNIEL, Rényi Pál. 10 milliárdnál is többet költ a menekültellenes kampányra a kormány, és szinte minden fillér baráti zsebbe megy. In: <https://444.hu/> [online]. [cit. 2018-04-25]. Dostupné z: <https://444.hu/2016/09/22/10-milliardnal-is-tobbet-kolt-a-menekultellenes-kampanyra-a-kormany-es-szinte-minden-filler-a-barati-zsebbe-megy>

DENTI, Antonio. Hundreds drown off Libya, EU leaders forced to reconsider migrant crisis. In: <https://www.reuters.com/> [online]. [cit. 2018-04-25]. Dostupné z: <https://www.reuters.com/article/us-europe-migrants/hundreds-drown-off-libya-eu-leaders-forced-to-reconsider-migrant-crisis-idUSKBN0NA07020150419>

Együtt-PM-MoMa: sikeres volt a bojkott. In: <https://napi.hu/> [online]. [cit. 2018-04-25]. Dostupné z: https://www.napi.hu/magyar_gazdasag/egyutt-pm-moma_sikerus_volt_a_bojkott.621844.html

Európai Bizottság: a magyar kormány dolga eldönteni, mit kezd a népszavazás eredményével. In: <https://24.hu/> [online]. [cit. 2018-04-25]. Dostupné z:

<https://24.hu/belfold/2016/10/03/europai-bizottsag-a-magyar-kormany-dolga-eldonteni-mit-kezd-a-nepszavazas-eredmenyével/>

FARAGE, Nigel. [Stunning results in Hungary...] In: Twitter [online]. 13:58 – 2.10.2016 [cit. 2018-04-25]. Dostupné z: https://twitter.com/Nigel_Farage/status/782686155682750464

Fidesz-MSZP-Jobbik 13 122 - 3 811 - 170. In: <https://www.index.hu/> [online]. [cit. 2018-04-25]. Dostupné z: https://index.hu/belfold/2016/09/19/fidesz-mszp-jobbik_13_122_-_3_811_-_170_szavazokori_delegáltak_szama_a_kvotanepszavazason/

Fodor Gábor: a mai napnak Magyarország a vesztese. In: <https://nepszava.hu/> [online]. [cit. 2018-04-25]. Dostupné z: <http://nepszava.hu/cikk/1107739-fodor-gabor-a-mai-napnak-magyarorszag-a-vesztese>

GRAHAM-HARRISON, Emma. "They've brought evil out": Hungary's poll on migration divides a nation. In: <https://www.theguardian.com/> [online]. [cit. 2018-04-25]. Dostupné z: <https://www.theguardian.com/world/2016/sep/17/hungary-migration-poll-divides-nation-viktor-orban>

Gulyás Gergely: Elsőpró győzelem a kényszerbetelepítés elutasítóinak. In: <http://magyarhirlap.hu/> [online]. [cit. 2018-04-25]. Dostupné z: http://magyarhirlap.hu/cikk/67681/Gulyas_Gergely_Elsopro_gyozelem_a_kenyszerbetelepites_elutasitoinak

Gyurcsány: Orbán kudarcot vallott. In: <https://infostart.hu/> [online]. [cit. 2018-04-25]. Dostupné z: http://inforadio.hu/belfold/2016/10/02/gyurcsany_orban_kudarcot_vallott/

HACKWILL, Robert. Hungary calls "quota referendum" for October 2nd. In: <http://www.euronews.com/> [online]. [cit. 2018-04-25]. Dostupné z: <http://www.euronews.com/2016/07/05/orban-calls-quota-referendum-in-hungary-for-october-2nd>

HENLEY, Jon. George Soros: financier, philanthropist – and hate figure for the far right. In: <https://www.theguardian.com/international> [online]. [cit. 2018-04-25]. Dostupné z:

<https://www.theguardian.com/business/2018/feb/08/george-soros-demonised-by-populists-nationalists-and-right-wing-press>

Hitelből kampányol a Liberális Párt. In: <http://web.archive.org/> [online]. [cit. 2018-04-25].
Dostupné z: <https://web.archive.org/web/20160927005019/http://nol.hu/belfold/hitelbol-kampanyol-a-liberalis-part-1633231>

HUME, Tim, Milena VESELINOVIC, Ben WEDEMAN a Holly YAN. Refugee crisis: Hungary uses tear gas, water cannons on migrants at border. In: <https://edition.cnn.com/> [online]. [cit. 2018-04-25]. Dostupné z: <https://edition.cnn.com/2015/09/16/world/europe-migrant-crisis/index.html>

Hungary elections: Prime Minister Viktor Orban declares victory. In: <https://www.aljazeera.com/> [online]. [cit. 2018-04-25]. Dostupné z: <https://www.aljazeera.com/news/2018/04/hungary-elections-high-voter-turnout-polls-close-180408175123640.html>

Hungary votes on EU refugee quotas referendum. In: <http://www.aljazeera.com/> [online]. [cit. 2018-04-25]. Dostupné z: <https://www.aljazeera.com/news/2016/10/hungary-votes-eu-refugee-quotas-referendum-161002042908625.html>

Hungary - Russia Relations. In: <https://www.globalsecurity.org/index.html> [online]. [cit. 2018-04-25]. Dostupné z: <https://www.globalsecurity.org/military/world/europe/hu-forrel-ru.htm>

Hungary's 2016 Referendum on European Union Migrant Resettlement Quotas. In: <http://theorangefiles.hu> [online]. [cit. 2018-04-25]. Dostupné z: https://hungarynews.files.wordpress.com/2016/09/dsc_0329.jpg

ILONSZKI, Gabriella a Réka VÁRNAGY. Parliamentary elections in Hungary, 2014. In: <https://www.sciencedirect.com/> [online]. [cit. 2018-04-25]. Dostupné z: <https://www.sciencedirect.com/science/article/pii/S0261379415300767>

Indicative data regarding the votes cast in the national referendum. In: <http://portal.valasztas.hu> [online]. [cit. 2018-04-25]. Dostupné z: http://portal.valasztas.hu/dyn/onepsz201610/szavossz/en/terossz_e.html

Itt az októberi népszavazás hivatalos eredménye. In: <http://napi.hu/> [online]. [cit. 2018-04-25]. Dostupné z: https://www.napi.hu/magyar_gazdasag/itt_az_oktoberi_nepszavazas_hivatalos_eredmenye.622361.html

Juncker rages against the UK and Hungary. In: <https://www.euractiv.com/> [online]. [cit. 2018-04-25]. Dostupné z: <https://www.euractiv.com/section/uk-europe/news/juncker-rages-against-the-uk-and-hungary/>

Justice and Home Affairs Council, 22/09/2015. In: <http://www.consilium.europa.eu/en/> [online]. [cit. 2018-04-25]. Dostupné z: <http://www.consilium.europa.eu/en/meetings/jha/2015/09/22/>

Kétfarkú kutya: Nem lettünk annyira béna ország, mint amennyire a kormány szeretné, hogy legyünk. In: <https://444.hu/> [online]. [cit. 2018-04-25]. Dostupné z: <https://444.hu/2016/10/03/ketfarku-kutya-nem-lettunk-annyira-bena-oroszag-mint-amennyire-a-kormany-szeretne-hogy-legyunk>

KOLÁR, Tomáš. Európska komisia zažalovala Maďarsko, Česko a Poľsko pre kvóty na utečencov. In: <https://dennikn.sk/> [online]. [cit. 2018-04-25]. Dostupné z: <https://dennikn.sk/989278/europska-komisia-zazalovala-madarsko-cesko-a-polsko-pre-kvoty-na-utecencov/>

KOVÁCS, Daniel. VONA: ORBÁN VIKTOR BUKOTT POLITIKUS, AZ OTTHON MARADÓK NEKI ÜZENTEK. In: <https://www.alfahir.hu/> [online]. [cit. 2018-04-25]. Dostupné z: https://alfahir.hu/vona_orban_viktor_bukott_politikus_az_otthon_maradok_neki_uzentek

Közösen ellenőrzi a népszavazást öt párt. In: <http://www.atv.hu/> [online]. [cit. 2018-04-25].
Dostupné z: <http://www.atv.hu/belfold/20160909-megegyeztek-kozosen-ellenorzi-a-nepszavazast-ot-ellenzeki-part>

Kvóta: Az Országgyűlés elrendelte a népszavazást. In: <https://web.archive.org/> [online]. [cit. 2018-04-25].
Dostupné z: <https://web.archive.org/web/20160603083317/http://nol.hu/belfold/kvota-az-orszaggyules-elrendelte-a-nepszavazast-1614977>

Lack of opposition delegates increases risk of fraud in October 2nd referendum. In: <https://budapestbeacon.com/> [online]. [cit. 2018-04-25]. Dostupné z: <https://budapestbeacon.com/lack-of-opposition-delegates-increases-risk-of-fraud-in-october-2nd-referendum/>

Liberálisok a kvóta-népszavazásról: Álljunk bele az igenbe!. In: <http://www.web.archive.org/> [online]. [cit. 2018-04-25]. Dostupné z: <https://web.archive.org/web/20160702151418/http://nol.hu/belfold/liberalisok-a-kvota-nepszavazasrol-alljunk-bele-az-igenbe-1621955>

Maďarská zed' zastavila lidskou vlnu, uprchlíci zamířili do Chorvatska. In: <https://zpravy.idnes.cz/> [online]. [cit. 2018-04-25]. Dostupné z: https://zpravy.idnes.cz/uprchlici-hledaji-nove-cesty-do-zapadni-evropy-moznosti-je-chorvatsko-1mi-/zahranicni.aspx?c=A150916_071230_zahranicni_san

MARTIN, David. The EU migrant relocation and resettlement scheme - what you need to know. In: <https://dw.com/> [online]. [cit. 2018-04-25]. Dostupné z: <http://www.dw.com/en/the-eu-migrant-relocation-and-resettlement-scheme-what-you-need-to-know/a-40378909>

Martin Schulz: Hungary needs to start cooperating constructively with the EU. In: <https://budapestbeacon.com/> [online]. [cit. 2018-04-25]. Dostupné z: <https://budapestbeacon.com/martin-schulz-hungary-needs-to-start-cooperating-constructively-with-the-eu/>

Hungary steps up anti-Soros crackdown ahead of election. In: <https://www.politico.eu/> [online]. [cit. 2018-04-25]. Dostupné z: <https://www.politico.eu/article/hungary-steps-up-anti-soros-crackdown-ahead-of-election/>

Migrant crisis: Croatia closes border crossings with Serbia. In: <http://www.bbc.com/> [online]. [cit. 2018-04-25]. Dostupné z: <http://www.bbc.com/news/world-europe-34286432>

Migrant crisis: EU ministers approve disputed quota plan. In: <https://www.bbc.com/> [online]. [cit. 2018-04-25]. Dostupné z: <https://www.bbc.com/news/world-europe-34329825>

Migrant crisis: Hungary closes border with Croatia. In: <https://www.bbc.com/> [online]. [cit. 2018-04-25]. Dostupné z: <http://www.bbc.com/news/world-europe-34556682>

Migratory map. In: <https://frontex.europa.eu/> [online]. [cit. 2018-04-25]. Dostupné z: <https://frontex.europa.eu/along-eu-borders/migratory-map/>

Minute on the counting of votes cast in foreign representations. In: <http://portal.valasztas.hu/> [online]. [cit. 2018-04-25]. Dostupné z: http://portal.valasztas.hu/dyn/onepsz201610/szavossz/en/kuvitjk_e.html

Minute on the counting of votes cast in foreign representations. In: <http://portal.valasztas.hu/> [online]. [cit. 2018-04-25]. Dostupné z: http://portal.valasztas.hu/dyn/onepsz201610/szavossz/en/leveltjk_e.html

Minute on the result of the national referendum. In: <http://portal.valasztas.hu/> [online]. [cit. 2018-04-25]. Dostupné z: http://portal.valasztas.hu/dyn/onepsz201610/szavossz/en/eredm_e.html

Molnár Gyula: Le lehet győzni Orbán Viktort. In: <https://www.nepszava.hu/> [online]. [cit. 2018-04-25]. Dostupné z: <http://nepszava.hu/cikk/1107721-molnar-gyula-le-lehet-gyozni-orban-viktort>

Nem engedhetünk be egyetlen migránst sem. In: <http://www.miniszterelnok.hu/> [online]. [cit. 2018-04-25]. Dostupné z: <http://www.miniszterelnok.hu/nem-engedhetunk-be-egyetlen-migranst-sem/>

NIELSEN, Nikolaj a Eszter ZALAN. Czech Republic, Hungary, Poland face EU sanctions on migrants. In: <https://euobserver.com/> [online]. [cit. 2018-04-25]. Dostupné z: <https://euobserver.com/migration/138216>

Number of valid ballot papers needed to the validity of the national referendum. In: <http://portal.valasztas.hu/> [online]. [cit. 2018-04-25]. Dostupné z: http://portal.valasztas.hu/dyn/onepsz201610/szavossz/en/ervenytaj_e.html

Orbán nagyszerű eredményről beszélt, és kezdeményezi az alaptörvény módosítását. In: <http://index.hu/> [online]. [cit. 2018-04-25]. Dostupné z: https://index.hu/belfold/2016/10/02/kvotanepszavazas_orban_viktor_ertekeles_miniszterelnok_kormanyfo/

Orbán: Népszavazás lesz a betelepítési kvótáról. In: <https://mno.hu/> [online]. [cit. 2018-04-25]. Dostupné z: <https://mno.hu/belfold/orban-nepszavazas-lesz-a-betelepitesi-kvotarol-1330246>

ORBÁN, Viktor. MINDEN HARMINC ÉVBEN EGYSZER A FŐSODORBA KERÜLÜNK. In: <https://magyaridok.hu/> [online]. [cit. 2018-04-25]. Dostupné z: <https://magyaridok.hu/velemenyminden-harminc-evben-egyszer-fosodorba-kerulunk-1052359/>

Országos népszavazás 2016. október 2.: Az országosan többséget kapott NEM. In: <http://www.valasztas.hu/dyn/onepsz201610/szavossz/hu/terossz.html> [online]. [cit. 2018-04-25]. Dostupné z: https://en.wikipedia.org/wiki/Hungarian_migrant_quota_referendum,_2016#/media/File:Referendum_in_Hungary_2016_-_invalid_ballots.png

PATRICOLO, Claudia. Hungary's Anti-Soros Campaign Cost 100 Million Euros. In: <http://emerging-europe.com/> [online]. [cit. 2018-04-25]. Dostupné z: <http://emerging-europe.com/in-brief/hungarys-anti-soros-campaign-cost-100-million-euros/>

PAVLIC, Vedran. If Germany Stops Receiving Refugees, Croatia Could Close Its Borders. In: <https://www.total-croatia-news.com/> [online]. [cit. 2018-04-25]. Dostupné z: <https://www.total-croatia-news.com/news/1097-if-germany-stops-receiving-refugees-croatia-could-close-its-borders>

Pryč z Chorvatska. Autobusy s uprchlíky ucpaly přechod do Maďarska. In: <https://zpravy.idnes.cz/> [online]. [cit. 2018-04-25]. Dostupné z: https://zpravy.idnes.cz/reportaz-z-chorvatsko-madarske-hranice-uprchlici-fvj-/zahranicni.aspx?c=A150918_184645_zahranicni_jj

Relocation and Resettlement: Commission calls on all Member States to deliver and meet obligations. In: <http://europa.eu/> [online]. [cit. 2018-04-25]. Dostupné z: http://europa.eu/rapid/press-release_IP-17-1302_en.htm

Risk analysis for 2016. In: <https://frontex.europa.eu/> [online]. s. 19 [cit. 2018-04-25]. ISBN 978-92-95205-46-8. Dostupné z: https://frontex.europa.eu/assets/Publications/Risk_Analysis/Annula_Risk_Analysis_2016.pdf

SÁNDOR, Joób. Elkészült a Demokratikus Koalíció nagyon kis költségvetésű kampánydala, amihez a klipet egy budapesti turistavideóból vágták össze. In: <https://index.hu/> [online]. [cit. 2018-04-25]. Dostupné z: https://index.hu/mindekozben/poszt/2016/09/12/elkeszult_a_demokratikus_koalicio_nagyon_kis_koltsegvetesu_kampanydala_amihez_a_klipet_egy_budapesti_turistavideobol_vagtak_ossze/

SYAL, Rajeev a Nicholas WATT. EU referendum: Cameron accepts advice to change wording of question. In: <https://www.theguardian.com/international> [online]. [cit. 2018-04-25]. Dostupné z: <https://www.theguardian.com/politics/2015/sep/01/eu-referendum-cameron-urged-to-change-wording-of-preferred-question>

Sebastian Kurz: "Orbans Politik nicht verurteilen". In: <http://www.nachrichten.at/> [online]. [cit. 2018-04-25]. Dostupné z:

<http://www.nachrichten.at/nachrichten/politik/aussenpolitik/Sebastian-Kurz-Orbans-Politik-nicht-verurteilen;art391,2362822>

Syntheses by types of settlements. In: <http://portal.valasztas.hu/> [online]. [cit. 2018-04-25].
Dostupné z: http://portal.valasztas.hu/dyn/onepsz201610/szavossz/en/teltipossz_e.html

SZABOLCS, Dull. A migránsok miatt ugorhat a cigányok segélye. In: <https://index.hu/> [online]. [cit. 2018-04-25]. Dostupné z: https://index.hu/belfold/2016/09/13/uj_szinten_a_kampany_kover_laszlo_nekirontott_egy_migrans_focisztarnak/

SZABOLCS, Dull. Érik az új balos összefogás, elkezdődött az MSZP és a DK összeborulása. In: <https://www.index.hu/> [online]. [cit. 2018-04-25]. Dostupné z: https://index.hu/belfold/2016/10/02/erik_az_uj_osszefogas_elkezdodott_az_mszp_es_a_dk_osszeborulasa/

SZABOLCS, Dull. Gyurcsány tudja, mit tervez Orbán: előrehozott választást. In: <https://index.hu/> [online]. [cit. 2018-04-25]. Dostupné z: https://index.hu/belfold/2016/09/16/gyurcsany_tudja_mit_tervez_orban_elorehozott_valasztast/

SZABOLCS, Dull. Van olyan megye, ahol a baloldali delegáltak száma: nulla. In: <https://www.index.hu/> [online]. [cit. 2018-04-25]. Dostupné z: https://index.hu/belfold/2016/09/22/nepszavazas_baloldali_delegáltak_nulla/

Szavazásnap mérés: a Nézőpont Intézet 3,2 millió "nem" szavazatra számít. In: <http://hvg.hu/> [online]. [cit. 2018-04-25]. Dostupné z: http://hvg.hu/itthon/20161002_Exit_poll_A_Nezopont_Intezet_32_millio_nem_szavazatra_szamit

Századvég: a magyar nép egyesül a kvóta ellen. In: <https://24.hu/> [online]. [cit. 2018-04-25].
Dostupné z: <https://24.hu/kozelet/2016/02/26/szazadvég-a-magyar-nép-egyesül-a-kvóta-ellen/>

Tájékoztató adatok az egyéni választókerületi (OEVK) eredményekről. In: <http://valasztas.hu/> [online]. [cit. 2018-04-25]. Dostupné z: <http://www.valasztas.hu/dyn/pv18/szavossz/hu/oevker.html>

Tájékoztató adatok az országgyűlés összetételéről. In: <http://www.valasztas.hu/> [online]. [cit. 2018-04-25]. Dostupné z: <http://www.valasztas.hu/dyn/pv18/szavossz/hu/150.html>

Tájékoztató adatok az országos listás választás eredményéről. In: <http://www.valasztas.hu/> [online]. [cit. 2018-04-25]. Dostupné z: <http://www.valasztas.hu/dyn/pv18/szavossz/hu/orszlist.html>

THAN, Krisztina. Hungary starts building fence on border with Croatia: PM. In: <https://www.reuters.com/> [online]. [cit. 2018-04-25]. Dostupné z: <https://www.reuters.com/article/us-europe-migrants-hungary-orban/hungary-starts-building-fence-on-border-with-croatia-pm-idUSKCN0RI0GD20150918>

THORPE, Nick. Hungary poster campaign pokes fun at migrant referendum. In: <http://www.bbc.com/> [online]. [cit. 2018-04-25]. Dostupné z: <http://www.bbc.com/news/world-europe-37310819>

THORPE, Nick. Hungary races to build border fence as migrants keep coming. In: <http://www.bbc.com/> [online]. [cit. 2018-04-25]. Dostupné z: <http://www.bbc.com/news/world-europe-33802453>

TRAYNOR, Ian. Refugee crisis: east and west split as leaders resent Germany for waiving rules. In: <https://www.theguardian.com/international> [online]. [cit. 2018-04-25]. Dostupné z: <https://www.theguardian.com/world/2015/sep/05/migration-crisis-europe-leaders-blame-brussels-hungary-germany>

UK to accept 20,000 refugees from Syria by 2020. In: <https://www.bbc.com/> [online]. [cit. 2018-04-25]. Dostupné z: <http://www.bbc.com/news/uk-34171148>

VELKEY, Robert. Positions, Oppositions And Point Of Views Of Hungarian Parties About Quota Referendum, Voting And Ruling Fidesz Party. In: <https://hungarytoday.hu/> [online]. [cit. 2018-04-25]. Dostupné z: <http://hungarytoday.hu/news/positions-oppositions-point-views-hungarian-parties-quota-referendum-voting-ruling-fidesz-party-30860>

Verhofstadt a kvótareferendumról: igennel kell szavazni. In: <http://mandiner.hu/> [online]. [cit. 2018-04-25]. Dostupné z: http://mandiner.hu/cikk/20160901_verhofstadt_a_kvotareferendumrol_igennel_kell_szavazni

VÉGH, Zsuzsanna. Hungary's migrant quota referendum: Never let a good crisis go to waste. In: <http://www.ecfr.eu/> [online]. [cit. 2018-04-25]. Dostupné z: http://www.ecfr.eu/article/commentary_hungarys_migrant_quota_referendum_never_let_a_good_crisis_go7011

Vona kesztyűt dobott Orbánnak és Molnárnak. In: <https://www.index.hu/> [online]. [cit. 2018-04-25]. Dostupné z: https://index.hu/belfold/2016/09/23/kvotanepszavazas_nepszavazas_jobbik_vona_gabor_vita/

Vona szerint hatalmas öngólt rúgott Orbán a népszavazással. In: <https://www.hvg.hu/> [online]. [cit. 2018-04-25]. Dostupné z: http://hvg.hu/itthon/20161002_jobbik_vona_gabor_kvota_nepszavazas_orban_viktor

Vona: El kell menni a kvótanépszavazásra, és nemmel kell szavazni. In: <https://index.hu/> [online]. [cit. 2018-04-25]. Dostupné z: https://index.hu/belfold/2016/08/13/vona_el_kell_menni_a_kvotanepszavazasra_es_nemmel_kell_szavazni/

WALKER, Shaun. Orbán: election victory gives us mandate to pass 'Stop Soros' laws. In: <https://www.theguardian.com/> [online]. [cit. 2018-04-25]. Dostupné z: <https://www.theguardian.com/world/2018/apr/10/orban-election-victory-gives-us-mandate-to-pass-stop-soros-laws>

Why Putin needs Orbán. In: <https://www.politico.eu/> [online]. [cit. 2018-04-25]. Dostupné z: <https://www.politico.eu/article/why-vladimir-putin-needs-viktor-orban-russia-hungary/>

"Mindenki maradjon otthon, hogy maradhassunk Európában". In: <https://nepszava.hu/> [online]. [cit. 2018-04-25]. Dostupné z: <http://nepszava.hu/cikk/1099038-mindenki-maradjon-otthon-hogy-maradhassunk-europaban/>

"WE MUST STOP BRUSSELS!" REFERENDUM BOOKLET WARNS HUNGARIANS. In: <http://hungarianspectrum.org/> [online]. [cit. 2018-04-25]. Dostupné z: <http://hungarianspectrum.org/2016/09/13/we-must-stop-brussels-referendum-booklet-warns-hungarians/>